

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

ÚPLATKÁŘSTVÍ

Autor práce: Lucie Nahodilová
Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě
Forma studia: Kombinované
Vedoucí práce: JUDr. Jiří Hruška, Ph.D.
Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2018

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce panu JUDr. Jiřímu Hruškovi, Ph.D., za hodnotné rady, připomínky, metodické vedení a čas, který mi věnoval při zpracování této práce.

Děkuji také své rodině, která mě vždy v rámci studia podporovala, za což jsem jim velmi vděčná.

ABSTRAKT

NAHODILOVÁ, L. *Úplatkářství: bakalářská práce*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2018. 55 s. Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Jiří Hruška, Ph.D.

Klíčová slova: úplatkářství, úplatek, podplácení

Bakalářská práce řeší základní informace úplatkářství na základě zákona č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník. Teoretická část je zaměřena na charakteristiku úplatkářství v souladu s aktuálním zněním trestního zákoníku, hlava X, díl 3, přičemž jsou blíže specifikovány trestné činy přijímání úplatku podle § 331 TrZ, podplácení podle § 332 TrZ a nepřímé úplatkářství podle § 333 TrZ, které značnou měrou negativně ovlivňují činnosti státních orgánů a v konečném důsledku chod celého státního aparátu. V metodické části bakalářské práce bude provedena podrobná analýza skutkových podstat výše zmíněných trestných činů a následně bude provedena komparace zákonných znaků skutkových podstat s odpovídající právní úpravou ve vybrané zemi EU.

ABSTRACT

NAHODILOVÁ, L. *Bribery: Bachelor thesis*. České Budějovice : The College of European and Regional Studies, 2018. 55 p. Supervisor : JUDr. Jiří Hruška, Ph.D.

Key words: bribery, bribe, other bribery

This bachelor assignment is based on general information on bribery issues based on #40/2009 criminal law. Its main academic part is oriented towards characteristics of bribery which was issued according to the current criminal law, head X, part 3, in which these matters are addressed specifically to the criminal acts of illegal gratitude of acceptance according to #331 TrZ and other bribery issues according to #333 of the criminal law that is significantly affect to the federal organization and over all have negative affect on the entire federal jurisdiction. This bachelor assignment will systematically analyze in detail all aspects of this previously discussed crime and furthermore present a comparison of existing records and discussed an appropriate law alternation in selected country of EU.

Obsah

1	Cíl a metodika bakalářské práce	9
1.1	Cíl bakalářské práce	9
1.2	Metodika bakalářské práce	9
2	Charakteristika úplatkářství	10
2.1	Jednotlivé vztahy úplatkářství	13
3	Vývoj trestně právní úpravy úplatkářství na našem území	17
3.1	Zákon č. 117/1852, říšský zákoník	17
3.2	Zákon č. 178/1924 Sb., o úplatkářství a proti porušování úředního tajemství ..	18
3.3	Zákon č. 86/1950 Sb., trestní zákon	18
3.4	Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon	18
3.5	Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník	20
4	Analýza skutkových podstat trestných činů úplatkářství a výklad vybraných zákonných znaků	22
4.1	Přijetí úplatku (§ 331 TrZ)	22
4.2	Podplácení (§ 332 TrZ)	29
4.3	Nepřímé úplatkářství (§ 333 TrZ)	31
5	Komparace s trestněprávní úpravou Slovenské republiky	34
5.1	Prijímanie úplatku	35
5.2	Podplácanie	38
5.3	Nepriama korupcia	40
6	Úvahy de lege ferenda	44
	Závěr	49
	Seznam použitých zdrojů	50
	Seznam zkratk	54
	Seznam tabulek a grafů	55

Úvod

Trestná činnost spočívající v úplatkářství je v současné době mimořádně aktuální, rozsáhlá a značnou měrou zasahuje do činnosti státních orgánů a v konečném důsledku také zasahuje do chodu celého státního aparátu. Mimoto se samozřejmě tato trestná činnost projevuje ve všech oblastech, kde dochází k obstarávání věcí obecného zájmu (stavební povolení apod.), ale také v soukromé sféře v souvislosti s uskutečňováním podnikatelské činnosti.

Úplatkářství je úzce spojeno s často používaným pojmem korupce, neboť spolu úzce souvisí. Obecně lze říci, že pojem korupce je širší než pojem úplatkářství, avšak ve zvláštní části trestního zákoníku č. 40/2009 Sb., je používán pojem úplatkářství. Navzdory tomu patří úplatkářské trestné činy do skupiny takových trestných činů, kterým je věnována patřičná pozornost v kontextu s úkoly vlády a s programem pro boj s uplácením v České republice.

Priorita v rámci úplatkářství by měla být především zaměřena na státní správu. Zde se nachází obzvláště zranitelní jak vedoucí, tak i podřízení pracovníci ústředních správních orgánů státní správy, jako jsou tzv. orgány činné v trestním řízení, kterými jsou: soudci, státní zástupci a policisté. Další škálou zranitelných pracovníků jsou lidé z oblasti odboru dopravy, stavebního úřadu, městského úřadu apod. Těmto rizikovým skupinám jsou nabízeny úplatky za neřešení dopravního deliktu, ovlivňování řízení v nezákonný prospěch, neoprávněné lustrace v informačních systémech, zdárné vyřízení stavebního povolení bez náležitých dokumentů apod. Zpravidla se jedná o zneužití postavení, které je úzce spojeno s porušením principu nestrannosti při rozhodování. Vždy se v těchto věcech jedná především o předávání informací za úplatu, či protislužbu, z tohoto důvodu by měl být zájem státu zaměřen na aktivní a účinné zamezování úplatkářského jednání.

Bakalářská práce je členěna do šesti kapitol, kdy v první kapitole jsou vymezeny cíle a metody. Z první podkapitoly lze usoudit, že úplatkářství je dlouhodobým problémem a v současné době i aktuálním tématem nejen v České republice, ale také v ostatních zemích Evropské unie. Z druhé podkapitoly je patrné, jaké metody jsou v bakalářské práci použity.

Následující druhá kapitola se zabývá charakteristikou a aspekty úplatkářství. Jedná se především o vysvětlení tohoto pojmu za použití knižní i internetové literatury, včetně právního informačního systému ASPI. Za pomoci vlastního schématu je na zjednodušeném fiktivním příkladu vysvětlena samotná podstata úplatkářství.

Kapitola třetí popisuje vývoj trestně právní úpravy týkající se úplatkářství na našem území od roku 1852, tedy zákon č. 117/1852 říšský zákon (dále jen „ř.z.“), *o zločinech, přečinech a přestupcích* až do současné doby, kdy dnem 1. ledna 2010 nabývá účinnosti zákon č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník (dále jen „TrZ“).

Čtvrtá kapitola je stěžejní částí bakalářské práce a zaměřuje se na trestné činy přijímání úplatku dle § 331 TrZ, podplácení dle § 332 TrZ a nepřímé úplatkářství dle § 333 TrZ, přičemž je zde provedena analýza skutkových podstat jednotlivých trestných činů a výklad jejich vybraných zákonných znaků.

Úkolem páté kapitoly je provést komparace trestných činů náležejících do úplatkářství s odpovídající trestně právní úpravou Slovenské republiky. Tato země byla vybrána z toho důvodu, že je České republice ze všech zemí EU nejbliž, a to z důvodu kulturního a právního prostředí, a také proto, že za doby Rakouska-Uherska, či Československa byla využívána stejná trestně právní legislativa, na Slovensku do roku 2005, v České republice do roku 2009.

Šestá kapitola se zabývá úvahami *de lege ferenda* (lat.), v nichž se autorka práce zabývá tím, jak by měla trestně právní úprava úplatkářství vypadat. V této kapitole je prezentován vlastní názor autorky bakalářské práce, pokud jde o úplatkářství a návrh na realizaci zlepšení či doporučení řešení tohoto problému do budoucna. Je zde také zahrnuta komparace mezi českou a slovenskou trestně právní úpravou v rámci trestného činu dle § 361 TrZ – maření přípravy a průběh referenda a trestného činu dle § 336a SR TrZ – volební korupce.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

1.1 Cíl bakalářské práce

Za hlavní cíl si bakalářská práce klade podrobný rozbor skutkových podstat trestných činů přijetí úplatku, podplácení a nepřímého úplatkářství podle zákona č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník a následné provedení výkladu jejich vybraných zákonných znaků. Bakalářská práce se také zabývá komparací české trestněprávní úpravy zvolených trestných činů, zejména znaků skutkových podstat, náležejících do úplatkářství podle zákona č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník s odpovídající právní úpravou Slovenské republiky, a to zákonem č. 300/2005 Z. z., Trestný zákon.

1.2 Metodika bakalářské práce

Studiem platných zákonů České republiky, nařízení a také studiem právnické a jiné odborné literatury bude metodou sběrem dat proveden výtah základních informací k dané problematice. Z těchto podkladů jsou vytvořeny všechny kapitoly bakalářské práce, které jsou navzájem propojeny a přímo se sebou souvisí. V kapitole čtvrté je použita metoda teoretické analýzy skutkových podstat vybraných trestných činů, doplněná o další logické metody. Výklad vybraných pojmů bude souvisle aplikován do jednotlivých trestných činů. Pátá kapitola se zaměřuje na komparační metodu v rámci české a slovenské trestně právní úpravy. V poslední kapitole jsou zpracovány *návrhy de lege ferenda*.

2 Charakteristika úplatkářství

Úplatkářství je soubor úmyslných trestných činů, které definuje zákon č. 40/2009 Sb., TrZ. V podmínkách České republiky není pojem úplatkářství přesně definovaný, jako úplatkářství je označený třetí díl hlavy X, zvláštní části TrZ s názvem *Trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných*, který upravuje tyto trestné činy:¹

- přijetí úplatku dle § 331 TrZ,
- podplácení dle § 332 TrZ,
- nepřímé úplatkářství dle § 333 TrZ,
- společné ustanovení dle § 334 TrZ.

Jedná se o trestné činy s odlišnou skutkovou podstatou trestného činu, jejichž vybrané zákonné znaky budou podrobně popsány v kapitole třetí. „Jednoznačně nejrozšířenější formou korupce je uplácení (přijetí úplatku, podplácení, nepřímé úplatkářství), které má dvě strany – **upláceného**, kterému je nabídnut (resp. přijal) úplatek a **uplácějícího**, který úplatek nabízí (podplácení).“² Od tohoto lze odvodit, že se může jednat o tzv. **aktivní** a **pasivní** úplatkářství. Dalšími trestnými činy, které jsou úzce spjaté s jednou z forem úplatkářství, mohou být zejména: Zneužití pravomoci úřední osoby dle § 329 TrZ, Maření úkolu úřední osoby z nedbalosti dle § 330 TrZ, Sjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě dle § 256 TrZ, Pletichy při zadání veřejné zakázky a při veřejné soutěži dle § 257 TrZ, Pletichy proti veřejné dražbě dle § 258 TrZ.

„Pojmová nevyjasněnost definice korupce je způsobena více činiteli. Celosvětové rozšíření korupce vedlo k různým definicím podle společenského zřízení států a právního nazírání její závažnosti v daném státě, rozsahu působnosti apod. Ke sjednocení, co je a není korupce, dosud nedošlo. Co někde korupcí je, jinde je běžnou praxí, která dokonce není postavena mimo zákon. Enumerativní definice korupce však není možná, protože případů korupce je takové množství a natolik rozdílných druhů (typů), že jakákoliv definice by znehodnotila její neúplnost. Je tedy na místě obecné, abstraktní vymezení korupce. Korupce zahrnuje dohodu mezi jedincem, který platí

¹ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. In: Sbírká zákonů České republiky. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>>.

² DANČÁK, B., HLOUŠEK, V., ŠIMÍČEK, V. *Korupce: projevy a potírání v České republice a Evropské unii*. Brno: Masarykova univerzita v Brně, Mezinárodní politologický ústav Masarykovy univerzity, 2006, s. 19.

(uplácející, korumpující) a příjemcem (podpláceným, korumpovaným) v zájmu dosažení určité neoprávněné výhody. Korupce a úplatkářství jsou dva odlišné pojmy. Úplatkářství je zároveň korupcí, naopak to ale neplatí. Úplatkářství je tedy jednou z forem korupce, která naplňuje znaky skutkové podstaty trestného činu.“³

Nejvíce ohroženou skupinou jsou úřední osoby, které nejčastěji pracují v rámci administrativní činnosti. Z tohoto vyplývá, že k motivaci pro rychlejší a efektivnější vyřizování náležitostí občanů bude zapotřebí nabídnout, či poskytnout nějakou protiprávní výhodu. „Do dalších podnětů lze zařadit rovněž klientelismus, jakožto zvyk vyřizovat občanské záležitosti zákulisní cestou. Jedná se o reciproční záležitost spočívající ve zvýhodňování na základě přátelských vztahů, vzájemných konexí či prostřednictvím svých známých.“⁴

„V zemích západní Evropy jsou do korupce zahrnovány i takové jevy jako např. vydírání ze strany úředníků nebo politiků, zneužívání postavení a pravomoci, zpronevěra veřejných prostředků, braní provize z veřejných zakázek, zvýhodňování známých a příbuzných, tzv. klientelismus a nepotismus.“⁵

„Důležitý kriminogenní faktor v oblasti úplatkářství je legislativa a s tím současně systém sankcí, tento faktor je vzhledem k povaze závažnosti nepřiměřený. Čím méně jednoznačná je interpretace norem zabývajících se korupcí, tím širší je prostor i motivace ke korupčnímu jednání.“⁶ Nezpochybnitelnou negativní vlastností úplatkářství je ohrožení demokratického státu, lidských práv a narušení morálních základů společnosti.

Úplatkářské jednání je zapříčiněno další řadou rizikových faktorů, které mohou být klíčové k podněcování protiprávního jednání. Na světě nelze nalézt člověka, či skupinu lidí, kteří budou schopni naprosto přesně vymezit veškeré rizikové faktory, natož je zcela vymýtit.

³ Srov.: ČESKO. Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009, komentář k trestnímu zákoníku. In: ASPI [právní informační systém]. Praha: Wolters Kluwer ČR [vid. 2018-02-17].

⁴ Srov.: DAVID, V., NETT, A. *Korupce v právu mezinárodním, evropském a českém*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007. s. 85.

⁵ FRIČ, P. a kol. *Korupce na český způsob*. Praha: Nakladatelství G plus G, 1999. s. 12.

⁶ Srov.: GRIVNA, T., SCHEINOST, M., ZOUBKOVÁ, I. a kol. *Kriminologie*. 4. vydání, Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014, s. 7.

Mezi nejvíce rizikové faktory dle Friče patří:⁷

- **výše úplatku** – může sehrát rozhodující roli při eliminaci korupčního vzdoru, od určité hranice se skutečně těžko odolává i těm nejpoctivějším,
- **způsob fungování administrativy** – komplikovanost, nepružnost a neefektivnost systému vyřizování záležitostí občanů je navádí k urychlování administrativní procedury formou úplatku (speed money),
- **normativní systém** – v případě, že oficiální systém norem a pravidel výkonu funkce veřejného činitele (dnes úřední osoby) je nejasný, trpí poruchami, zvyšuje se prostor i motivace ke korupčnímu chování,
- **systém kontroly** – jestliže je tento systém nerozvinutý, zanedbávaný (zkorumpované jsou i orgány vytvořené pro boj proti korupci) anebo dokonce potlačovaný, riziko odhalení korupce je velmi nízké a motivace ke korupci se opět zvyšuje,
- **systém sankcí** – nedokonalost zákonů postihující korupci a nízké sazby za jejich porušování vedou ke zvyšování pravděpodobnosti výskytu korupčního chování,
- **klientelismus** – zvyk vyřizovat své občanské záležitosti zákulisní formou prostřednictvím sítě známých, loajalitou k rodinnému klanu, skupině přátel, kteří také reprezentují specifický soubor podnětů ke korupčnímu chování,
- **kult rychlého zbohatnutí** – ve společnosti, kde vládne a převládá představa rychlého zbohatnutí, pak zejména u úředních osob, kdy chtějí zbohatnout za každou cenu, tj. za cenu vlastního zkorumpování,
- **chudoba** – nízké platy úředníků snižují jejich obavy ze ztráty zaměstnání, povzbuzují je k bočním výdělkům a vyvolává „neukojitelný apetit“ po úplatcích.

V rámci České republiky existuje mnoho skupin, které se snaží aktivně zamezovat úplatkářským trestným činům, zdárným příkladem může být např.:

Nadační fond proti korupci

„Základní vizí NFPK je stav, kdy bude společnost vnímat korupci jako zločin a podle toho také bude ke korupčníkům přistupovat. Stav, kdy korupce nebude

⁷ FRIČ. P. a kol. *Korupce na český způsob*. Praha: Nakladatelství G plus G, 1999. s 27.

standardem, ale naopak opovrženíhodnou výjimkou, a kdy budou mít takovýto pohled na věc nejen orgány výkonné či soudní moci, ale i občané.“⁸

Rada vlády pro koordinaci boje s korupcí

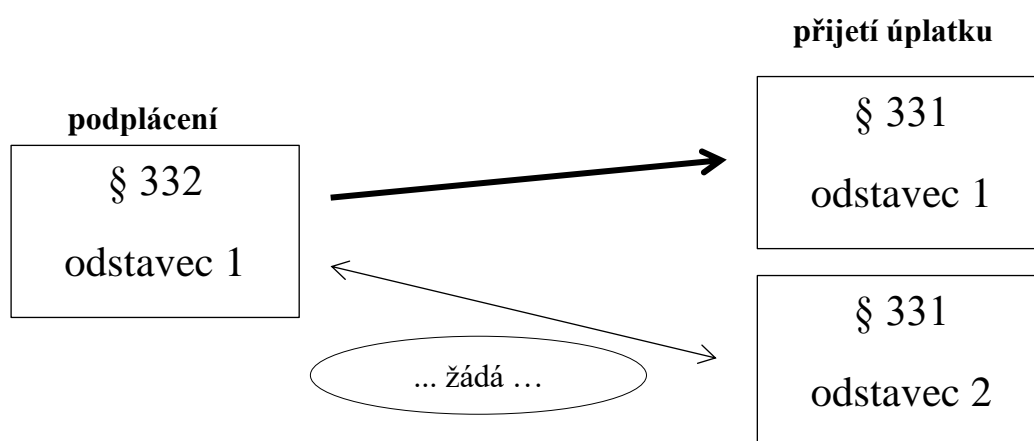
„Oddělení boje s korupcí (dále jen "Oddělení") je organizačním útvarem Úřadu vlády České republiky. Oddělení je součástí Odboru hodnocení dopadů regulace v rámci Sekce Legislativní rady vlády, která je řízena ministrem spravedlnosti. Hlavní činností Oddělení je zajištění plnění úkolů vlády v souladu se Statutem a Jednacím řádem Rady vlády pro koordinaci boje s korupcí a s organizačním řádem Úřadu vlády ČR.“⁹

Transparency International Česká republika

„Jsme nevládní neziskovou organizací, jejímž posláním je mapovat stav korupce v ČR a svou činností aktivně přispívat k jejímu omezení.“¹⁰ Tato organizace od roku 1995 zveřejňuje, index vnímání korupce nebo-li CPI (Corruption Perceptions Index). Používá se zde stupnice od 0-100, kde 100 označuje žádnou korupci a 0 znamená vysokou míru korupce. „Česká republika v roce 2017 získala 57 bodů a ve světovém hodnocení se nachází na 42. místě.“¹¹

2.1 Jednotlivé vztahy úplatkářství

Schéma č. 1 – ZÁKLADNÍ VZTAH¹²

⁸ *Nadační fond proti korupci*. [online]. 2018 [cit. 2018-03-20]. Dostupné z WWW: <<http://www.nfpk.cz/o-nas>>.

⁹ *Rada vlády pro koordinaci boje s korupcí* [online]. 2018 [cit. 2018-03-20]. Dostupné z www: <<http://www.korupce.cz/cz/o-nas/o-nas-104793/>>

¹⁰ *Transparency international* [online]. 2018 [cit. 2018-03-20]. Dostupné z WWW: <<https://www.transparency.cz/kdo-jsme/>>

¹¹ *Rada vlády pro koordinaci boje s korupcí* [online]. 2018 [cit. 2018-03-20]. Dostupné z www: <<https://www.transparency.cz/cpi2017/>>.

¹² Vlastní schéma.

Vysvětlení na zjednodušeném fiktivním příkladu, kdy se vždy musí jednat o protiprávní jednání v souladu s jednotlivými ustanoveními daných paragrafů. V bakalářské práci budou využita jména: KAREL, PETR, DAVID.

PETR pracuje jako policista. KAREL jede úmyslně pod vlivem alkoholu osobním motorovým vozidlem. Při silniční kontrole byl Karel vyzván k podrobení se dechové zkoušce na přítomnost alkoholu, která byla pozitivní s výsledkem 1,8 promile alkoholu v dechu. Tímto jednáním se dopustil trestného činu *Ohrožení pod vlivem návykové látky* dle § 274 odst. 1 TrZ.

Př. 1) podplácení → přijetí úplatku

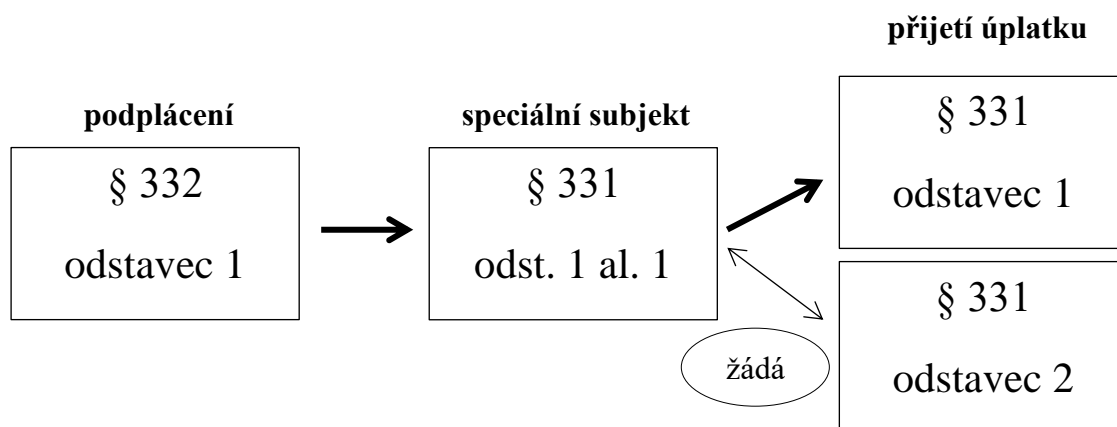
KAREL **poskytne, nabídne nebo slíbí** PETROVI úplatek za neřešení výše uvedeného trestného činu = sám se dopouští trestného činu **podplácení**,
PETR **přijme, nebo si dá slíbit** od KARLA úplatek za neřešení výše uvedeného trestného činu = sám se dopouští trestného činu **přijetí úplatku**.

Př. 2) žádost o úplatek → podplácení → přijetí úplatku

PETR **žádá** KARLA o úplatek za neřešení výše uvedeného trestného činu = **žádost o přijetí úplatku**,

KAREL **poskytne, nabídne nebo slíbí** PETROVI úplatek za neřešení výše uvedeného trestného činu = sám se dopouští trestného činu **podplácení**,
PETR **přijme, nebo si dá slíbit** od KARLA úplatek za neřešení výše uvedeného trestného činu = sám se dopouští trestného činu **přijetí úplatku**.

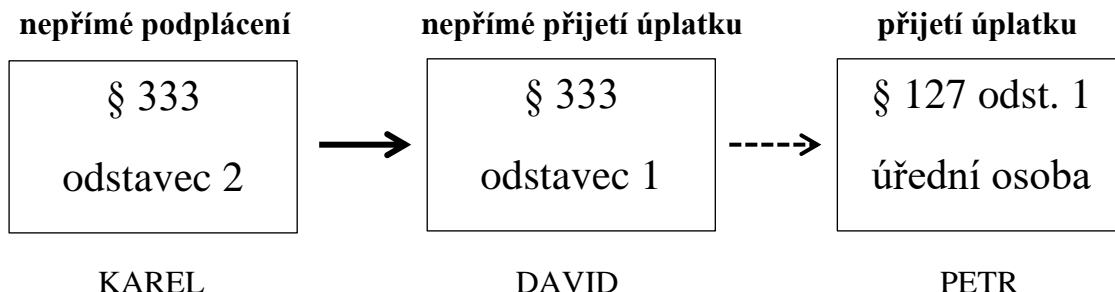
Schéma č. 2 – ZPROSTŘEDKOVATEL¹³

¹³ Vlastní schéma.

Schéma č. 3 – NEPŘÍMÉ ÚPLATKÁŘSTVÍ¹⁴

DAVID je bratr PETRA a zároveň je kamarád KARLA.

Př. 3) nepřímé podplácení → nepřímé přijetí úplatku → přijetí úplatku

KAREL **poskytne, nabídne nebo slíbí** úplatek prostřednictvím DAVIDA pro PETRA za neřešení výše uvedeného trestného činu = sám se dopouští trestného činu **nepřímého úplatkářství**.

DAVID **přijme, nebo si dá slíbit** úplatek od KARLA pro PETRA za neřešení výše uvedeného trestného činu = sám se dopouští trestného činu **nepřímého úplatkářství**.

„Nevyžaduje se, aby pachatel u úřední osoby skutečně intervenoval. Jestliže pachatel na výkon pravomoci úřední osoby skutečně působil, došlo k dokončení trestného činu, což je možno hodnotit jako okolnost zvyšující závažnost trestného činu ve smyslu § 39 odst. 1, 2 TrZ.“¹⁵ Z tohoto výkladu vyplývá, že úřední osoba může být v takovém jednání beztrestná.

Prostředník, jakožto jiná osoba, která je v přímé souvislosti s tímto protiprávním činem, bude dle míry a formy trestně odpovědná jako spolupachatel (§ 23 TrZ), či za jednu z forem účastenství (§ 24 TrZ). „Pokud jde o všechny formy úplatkářství (§ 329 až 331 TrZ) tak, aby poukazovaly i na jakoukoliv osobu zastávající funkci či zaměstnanou nebo pracující v mezinárodním soudním orgánu, v nadnárodní nebo mezinárodní organizaci, anebo v podnikající právnické osobě, v němž má rozhodující vliv nejen cizí stát, ale i Česká republika. Tímto je implementována *Úmluva o boji proti korupci úředních osob Evropského společenství* (dále jen „ES“) nebo členských států Evropské unie („dále jen EU“) z roku 1997 a *Protokol k úmluvě o ochraně finančních*

¹⁴ Vlastní schéma.

¹⁵ ŠÁMAL, P. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012. Velké komentáře, s. 3172.

zájmů Evropských společenství z roku 1996, které ukládají smluvním stranám stanovit, že členové Komise ES, Evropského parlamentu, Soudní dvora a Účetního dvora jsou podle trestního práva dané smluvní strany trestně odpovědní za přijetí úplatku a podplacení obdobně jako členové vlády, parlamentu, nejvyšších soudů a nejvyššího kontrolního orgánu daného státu.“¹⁶

¹⁶ Důvodová zpráva k trestnímu zákoníku z roku 2009. *Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna*. [online]. 2018 [cit. 2018-03-17]. Dostupné z WWW: <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=5&CT=410&CT1=0>>.

3 Vývoj trestně právní úpravy úplatkářství na našem území

Kapitola se zaměřuje na vývoj trestně právní úpravy z pohledu trestního postihu úplatkářství téměř od poloviny 19. století do současné doby. Z historického hlediska je o úplatku hovořeno už v Bibli, v druhé knize Mojžíšově, v kapitole dvacáté třetí, verši osmém, kde je uvedeno: „Nepřijímej úplatek, neboť úplatek zaslepuje i vidoucí a převrací i slova poctivých.“¹⁷

Průběh a vývoj uplácení a podplácení se však podle indexu vnímání korupce neustále zvyšuje. Mnohdy se jedná o tzv. latentní (skrytou) podobu, kterou je třeba vyhledat, odhalit, vyhodnotit a dle platného trestně právního předpisu postihnout.

3.1 Zákon č. 117/1852, říšský zákoník

Zákon z roku 1803, *o zločinech a těžkých policejních přestupcích*, byl nahrazen zákonem č. 117/1852 ř.z., *o zločinech, přečinech a přestupcích*. „Zde dochází k rozlišení zločinů, přestupků, ale i poprvé zmiňovaných přečinů.“¹⁸ Pro úplatkářské jednání je důležitá hlava X, která se zaměřuje na zneužití moci úřední, konkrétně se jedná o § 101 až § 105 téhož zákona. „V § 101 se staví úředník státní či obecný na stejnou úroveň, a pokud zneužije svoji pravomoc, která mu byla uložena, za jakýchkoliv podmínek, dopouští se tím zločinu. Zvláště zajímavý se jeví § 104, který se zaměřuje na Braní darů ve věcech úředních, kdy úředník je trestně odpovědný, aniž by zneužil svoji pravomoc, a trestní postih spočívá v trestu odnětí svobody v délce trvání šesti měsíců až jednoho roku. Další zajímavostí z pohledu dnešní právní úpravy úplatkářství je i § 105 s názvem Svádění ke zneužití moci úřední, který se stanovením znaků skutkové podstaty trestného činu přibližuje k současnému trestnému činu podplácení podle § 332 TrZ. Pachateli hrozí trest odnětí svobody v žaláři ve výši šesti měsíců až jednoho roku, pokud se však jedná o velkou lest a je tím způsobena značná škoda, hrozí pachateli trest ve výši jednoho roku až pěti let.“¹⁹

¹⁷ Bible 21. [online]. 2018 [cit. 2018-02-22]. Dostupné z WWW: <<https://www.bible21.cz/online#exodus/23>>.

¹⁸ Srov.: KALLAB, J. *Trestní právo hmotné platné v zemi české a moravskoslezské: (část obecná i zvláštní)*. 1. vyd. Praha: Melantrich, 1935, s. 18.

¹⁹ Srov.: *Epravo*. [online]. 2018 [cit. 2018-02-17]. Dostupné z WWW: <<http://www.epravo.cz/vyhledavan-i-aspi/?Id=17&Section=1&IdPara=1&ParaC=2>>.

3.2 Zákon č. 178/1924 Sb., o úplatkářství a proti porušování úředního tajemství

Jedná se o zákon č. 178/1924 Sb., *o úplatkářství a proti porušování úředního tajemství* ze dne 3. července 1923, v němž je uvedeno: „Tohoto zákona lze užít jen tehdy, nelze-li čin potrestat přísněji, podle dosavadních zákonných ustanovení trestního zákona č. 117/1852, který tento zákon doplňuje. V tomto zákoně se poprvé objevuje pojem *veřejný činitel*, kterým jsou označovány orgány a zaměstnanci státu, země, župy, okresu, obce nebo jiné veřejnoprávní korporace, veřejných podniků a ústavů, na tuto úroveň jsou také postaveny orgány a zaměstnanci bank, spořitelen a jiných peněžních ústavů apod.“²⁰

3.3 Zákon č. 86/1950 Sb., trestní zákon

Dnem 1. srpna 1950 došlo k nahrazení původního zákona č. 117/1852, ř.z., zákonem č. 86/1950 Sb., Trestní zákon. „V této době byly vytvořeny tzv. *právní dvouletky*, které pomohly vytvořit i další právní předpisy, např. trestní řád, trestní zákon správní, trestní řád správní.“²¹ Úplatkářské trestné činy jsou upraveny v hlavě třetí, pod názvem *Trestné činy proti veřejnému pořádku ve věcech veřejných*, oddíl čtvrtý, konkrétně § 181 – přijímání úplatku, § 182 – podplácení, § 183 – nepřímé úplatkářství a § 184, který upravuje zvláštní ustanovení o účinné lítosti. „Zde již nestačí, aby skutek naplňoval pouze znaky trestného činu, ale zákon zde vyžaduje i tzv. *společenskou nebezpečnost*.“²² Obligatorní (povinné) znaky, mezi které patří *rozhodování ve věcech obecného zájmu a úplatek*, jsou považovány za předlohu pro současnou trestněprávní úpravu. V tomto zákoně je nutné podotknout, že § 156 upravoval úplatkářství při volbách, kde trestní postih dopadal na aktivní i pasivní úplatkářství.

3.4 Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon

Dalším historicky navazujícím trestním zákonem je zákon č. 140/1961 Sb., Trestní zákon, s účinností od 1. ledna 1962. Zde jsou úplatkářské trestné činy upraveny v hlavě třetí, s názvem *Trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných*, v oddíle třetím,

²⁰ Srov.: ČESKO. Zákon č. 178 ze dne 3. července 1924, o úplatkářství a proti porušování úředního tajemství. In: ASPI [právní informační systém]. Praha: Wolters Kluwer ČR [vid. 2018-02-16].

²¹ Srov.: MALÝ, K. a spol. *Dějiny českého a československého práva do roku 1945*. 4. vyd. Praha: Leges, 2010, s. 271.

²² KUKLÍK, J. a kol. *Vývoj československého práva 1945-1989*. 1. vyd. Praha: Linde, 2009, s. 152-154.

konkrétně v § 160 – přijímání úplatku, § 161 – podplácení, § 162 – nepřímé úplatkářství. V § 163 najdeme právní úpravu účinné lítosti, se kterou se již v současném trestním zákoně nesetkáme. V tomto případě se jednalo o zajištění úplné beztrestnosti, za podmínku, že pachatel své jednání dobrovolně a bez odkladu oznámí policejnímu orgánu, či státnímu zástupci. „Tato úprava byla dlouhodobě kritizována ze strany mezinárodních organizací věnujících se boji proti korupci (zejména ze strany OECD a Rady Evropy). Přes několik opatření skupina GRECO ve svých hodnotících zprávách i nadále upozorňovala na snadné zneužití institutu účinné lítosti, zejména pak s ohledem na automatický a úplný zánik trestní odpovědnosti, bez ohledu na výši úplatku, či závažnost případu.“²³

Vzhledem k množství negativních ohlasů nebyl institut účinné lítosti přejet do současné trestněprávní úpravy. Znovuzavedení institutu od roku 2009 již několikrát projednávala Poslanecká sněmovna, příkladem může být návrh předložený v rámci projednávání novely trestního zákoníku vydané pod zákonem č. 330/2011 Sb. „Trestní odpovědnost za trestný čin přijetí úplatku (§ 331), podplácení (§ 332) a nepřímé úplatkářství (§ 333) zaniká, jestliže pachatel úplatek poskytl, přijal nebo slíbil jen proto, že byl o to požádán, a učinil o tom dobrovolně a vzhledem k okolnostem a svým osobním poměrům bez zbytečného odkladu oznámení státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu.“²⁴ Tento návrh byl zhodnocen jako méně kvalitní, a tudíž nebyl zařazen do novely trestního zákona.

Danou problematikou se také zabývá vláda České republiky v rámci Strategie vlády v boji proti korupci. Současné období je stanoveno na rok 2015 až 2017 s jasně vymezeným cílem: „Definovat mantinely vládní politiky boje s korupcí, zejména stanovit účinné nástroje, formulovat základní obsah jednoletých akčních plánů pro boj s korupcí a vymežit jejich institucionální rámec.“²⁵

²³ Analýza soudních rozhodnutí vydaných v letech 2010 až 2012 ve věcech úplatkářských trestných činů. *Transparency international* [online]. 2018 [cit. 2018-03-16]. Dostupné z [www: <https://www.transparency.cz/analyza-soudnich-rozhodnuti-vydanych-letech-2010-2012-vecech/>](https://www.transparency.cz/analyza-soudnich-rozhodnuti-vydanych-letech-2010-2012-vecech/).

²⁴ Analýza soudních rozhodnutí vydaných v letech 2010 až 2012 ve věcech úplatkářských trestných činů. *Transparency international* [online]. 2018 [cit. 2018-03-16]. Dostupné z [www: <https://www.transparency.cz/analyza-soudnich-rozhodnuti-vydanych-letech-2010-2012-vecech/>](https://www.transparency.cz/analyza-soudnich-rozhodnuti-vydanych-letech-2010-2012-vecech/).

²⁵ *Rada vlády pro koordinaci boje s korupcí* [online]. 2018 [cit. 2018-03-16]. Dostupné z [http://www.korupce.cz/cz/protikorupcni-strategie-vlady/na-leta-2015-2017/strategie-vlady-v-boji-s-korupci-na-obdobi-let-2015-a-2017-119894/>](http://www.korupce.cz/cz/protikorupcni-strategie-vlady/na-leta-2015-2017/strategie-vlady-v-boji-s-korupci-na-obdobi-let-2015-a-2017-119894/).

Tento zákon přebírá z předchozího trestního zákona č. 89/1960 Sb., výraz *veřejný činitel*. Nově se však začal používat pojem *obstarávání věcí obecného zájmu*, který se prolíná do současného platného trestního zákoníku č. 40/2009 Sb.

V této době, prostřednictvím československých zákonodárců, vznikl zákon č. 141/1961 Sb., *o trestním řízení soudním* (trestní řád), který přes nespočet novelizací upravuje trestní procesní právo do současné doby.

3.5 Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

Soudobý trestní zákoník č. 40/2009 Sb., vešel v platnost dne 9. února 2009, s účinností od 1. ledna 2010 a je rozdělen na obecnou a zvláštní část. Obecná část TrZ charakterizuje působnost TrZ, vymezuje trestní odpovědnost, včetně jejího zániku, okolnosti vylučující protiprávnost, ukládání trestů a výklad vymezených pojmů. Zvláštní část TrZ rozděluje trestné činy do jednotlivých hlav a dílů dle příbuzných znaků trestných činů.

S přijetím formálního pojetí trestného činu byla v zákoníku vyjádřena také zásada subsidiarity trestní represe, která stanovuje, že trestní právo nastupuje jen v případech společensky škodlivých, nelze-li skutek potrestat podle jiného právního předpisu. „Fakticky tímto jednáním došlo k oslabení čistě formálního pojetí trestného činu tzv. materiálním korektivem. Přesto se očekávalo, že s přijetím této koncepce dojde k přesnějšímu vymezení jednotlivých skutkových podstat trestných činů.“²⁶

Úplatkářství je upraveno ve zvláštní části trestního zákoníku, v hlavě desáté s názvem *Trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných*, v díle třetím, konkrétně v § 331 s novým názvem přijetí úplatku, v již neplatných právních úpravách se tento trestný čin nazýval přijímání úplatku, § 332 s převzatým přechozím názvem podplácení a § 333 – nepřímé úplatkářství. V tomto zákoníku již není upraven institut o účinné lítosti úplatkářských trestných činů. Nově je zde použit pojem *úřední osoba* ve smyslu § 127 TrZ a § 334 odst. 2 (společné ustanovení pro úplatkářství) TrZ, který nahradil dřívější výraz *veřejný činitel*.

„Třetí díl *Úplatkářství* byl novelizován celkem dvakrát, a to zákonem č. 330/2011 Sb., kterým došlo u odst. 1 trestného činu přijetí úplatku ke zvýšení horní

²⁶ Srov.: JELÍNEK, J. (ed.) *O novém trestním zákoníku. Sborník z mezinárodní vědecké konference Olomoucké právnické dny*. 1. vyd. Praha: Leges, 2009, s. 22-28.

hranice trestu odnětí svobody až na čtyři roky z původního trestu, který činil až tříletý trest odnětí svobody.“²⁷ „Další změna byla provedena zákonem č. 165/2015 Sb., kterým se v § 333 odst. 1 TrZ za slovo „žádá“ vkládají slova „dá si slíbit“.“²⁸

²⁷ ČESKO. Zákon č. 330/2011, změna trestního zákoníku. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2011-330>>.

²⁸ ČESKO. Zákon č. 165/2015, změna trestního zákoníku. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2015-165>>.

4 Analýza skutkových podstat trestných činů úplatkářství a výklad vybraných zákonných znaků

4.1 Přijetí úplatku (§ 331 TrZ)²⁹

(1) *Kdo sám nebo prostřednictvím jiného v souvislosti s **obstaráváním věci obecného zájmu** pro sebe nebo pro jiného přijme nebo si dá slíbit **úplatek**, nebo kdo sám nebo prostřednictvím jiného v souvislosti s **podnikáním** svým nebo jiného pro sebe nebo pro jiného přijme nebo si dá slíbit úplatek, bude potrestán odnětím svobody až na čtyři léta nebo zákazem činnosti.*

Z hlediska závažnosti se jedná o základní skutkovou podstatu trestného činu (dále jen „SPTČ“), protože jsou zde poprvé vyjádřeny zákonné znaky tohoto trestného činu. Dle vyjádření v zákoně se jedná o skutkovou podstatu popisnou, protože popisuje znaky trestného činu. Z hlediska struktury je tato skutková podstata složitá, a to z důvodu zmnožení znaků téhož druhu, v daném případě se jedná o znak objektivní stránky – způsob jednání.

Individuálním **objektem trestného** činu přijetí úplatku je „zájem na řádném, nestranném a zákonném *obstarávání věci obecného zájmu* (alinea 1), tedy na ochraně čistoty veřejného života a zájem na ochraně podnikatelských vztahů, nebo-li *podnikání* (alinea 2) před korupcí.“³⁰

Obstarávání věci obecného zájmu, který pro protiprávnost úplatkářských trestných činů vyžaduje zákon č. 40/2009 Sb., TrZ, je převzat z trestního zákona č. 160/1961 Sb. Především trestní zákon č. 86/1950 Sb., užíval pojem *rozhodování ve věcech obecného zájmu nebo s výkonem takového rozhodnutí*. „Povahu obstarávání veřejného zájmu musí mít konkrétní činnosti určité osoby, a to ta její činnost, k níž má úplatek přímý vztah.“³¹

²⁹ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Dostupné z WWW: <<https://zakony.kurzy.cz/40-2009-trestni-zakonik/cast-2-hlava-10-dil-3/>>.

³⁰ ŠÁMAL, P. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012. Velké komentáře, s. 3160.

³¹ Srov.: Rt NS sp. Zn. 5 Tdo 66/2015.

Jedná se o činnost, která je úzce spjatá s plněním společensky významných úkolů, a to činnost:³²

- a) osoby, která věci obecného zájmu sama obstarává a je přitom nadána rozhodovací pravomocí,
- b) osoby, která věci obecného zájmu sama přímo neobstarává a není nadána rozhodovací pravomocí, ale její činnosti obstarávání věci obecného zájmu bezprostředně podmiňuje, nebo
- c) osoby, která při obstarávání věci obecného zájmu spolupůsobí, např. provádění kontroly.

Dalším důležitým faktorem je to, že zájem pro obstarávání těchto úkolů musí být pro celou společnost, nebo alespoň její větší část. Fakticky nejde jen o rozhodování orgánů státní správy, ale také o uspokojování a zabezpečování občanů v oblasti fyziologických potřeb, potřeb jistoty a bezpečí, někdy i sociálních potřeb.

„Ústavní soud rovněž konstatoval, že za obstarávání věci obecného zájmu může být považována i soukromoprávní činnost, která má nějakou souvislost s obstaráváním věci obecného zájmu tedy, že nelze tyto sféry izolovat, protože by to neodpovídalo reálnému běhu věci.“³³

„Za obstarávání věci obecného zájmu se považuje též zachování povinnosti uložené právním předpisem nebo smluvně převzaté, jejímž účelem je zajistit, aby v obchodních vztazích nedocházelo k poškozování nebo bezdůvodnému zvýhodňování účastníků těchto vztahů nebo osob, které jejich jménem jednají.“³⁴

Mimo jiné sem „podle soudní praxe spadá i činnost znalce spočívající v podání znaleckého posudku, nebo osoby nominované jako rozhodčí na ligové fotbalové zápasy. Nespadá sem činnost občanů, jež je výlučně projevem jejich osobních práv.“³⁵

Samotný znak *podnikání* není právně upraven v zákoně č. 89/2012, občanský zákoník („dále jen OZ“). V § 420 OZ lze nalézt definici podnikatele, která stanoví, že se jedná: „o osobu, která je zapsána v obchodním rejstříku, vykonává soustavnou,

³² ČESKO. Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009, komentář k trestnímu zákoníku. In: ASPI [právní informační systém]. Praha: Wolters Kluwer ČR [vid. 2018-03-01].

³³ Srov.: Pl. ÚS 6/98 (Sbírka nálezů a usnesení Ústavního soudu, svazek 12, náleží 123, str. 191).

³⁴ *Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna*. [online]. 2018 [cit. 2018-03-17]. Dostupné z WWW: <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=5&CT=410&CT1=0>>.

³⁵ Srov.: Tpr, 2010, č. 5, s. 148, dále srov.: TR NS 67/2011-T 1303.

samostatnou a výdělečnou činnost na vlastní účet a odpovědnost, za účelem dosažení zisku. Podnikatelem může být jak fyzická, tak i právnická osoba.“³⁶ Pojem podnikatel je podobný výrazu živnostenské podnikání (dále jen „živnost“) dle zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (*živnostenský zákon*). Živností se dle § 2 tohoto zákona rozumí: „soustavná činnost provozovaná samostatně, vlastním jménem, na vlastní odpovědnost, za účelem dosažení zisku a za podmínek stanovených tímto zákonem.“³⁷

Objektivní stránkou trestného činu se rozumí *přijetí úplatku* nebo *slib úplatku* v souvislosti s obstaráváním věci obecného zájmu (alinea 1), či podnikáním (alinea 2). Obligatorními znaky jsou jednání, následek a příčinný vztah mezi jednáním a následkem.

„**Úplatkem** se rozumí neoprávněná výhoda spočívající v přímém majetkovém obohacení nebo jiném zvýhodnění, které se dostává nebo má dostat uplácené osobě nebo s jejím souhlasem jiné osobě, a na kterou není nárok. Zpravidla jde o zvýhodnění, kterého se dostává uplácenému nebo s jeho souhlasem jiné osobě.“³⁸ Za majetkové obohacení můžeme považovat např. peníze, šeky, cennosti apod. Naproti tomu jiné zvýhodnění může být protislužba v jakékoliv formě, za kterou jedna ze stran nedostane majetkovou výhodu, jedná se o tzv. nemajetkovou povahu, a jde např. o vykonání stavebních prací, poskytnutí zvláštní lékařské péče, či lístky na koncert známé zahraniční kapely.

Slib úplatku je formou přípravy, která je považována za předčasně se dokonávající trestný čin. Nebere se zde v úvahu, zda ke splnění slibu dojde nebo ne. Za protiprávní jednání se považuje, když pachatel s nabídkou souhlasí, nebo ji neodmítne.

Nejdůležitějším faktorem, který spojuje trestné činy úplatkařství je přímá souvislost. „Souvislost mezi úplatkem, resp. žádostí o něj a obstaráváním věci obecného zájmu spočívá v tom, že prostřednictvím úplatku má být ovlivněna činnost konkrétní

³⁶ ČESKO. Zákon č. 89/2012, občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89>>.

³⁷ ČESKO. Zákon č. 455/1991, živnostenský zákon. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-455?text=%c5%beivnostensk%c3%bd+z%c3%a1kon>>.

³⁸ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2012, s. 3161.

osoby žádající úplatek, která se týká obstarávání věci obecného zájmu, a to obvykle ve prospěch poskytovatele úplatku.“³⁹

Vhodným příkladem z praxe by mohlo být tzv. spropitné, které je poskytováno např. v restauračních zařízeních jako dík za odvedenou kvalitní práci číšníka či servírky. Toto jednání by se dalo považovat za drobný úplatek, při poskytování lepších služeb, ale podle „zprávy trestního kolegia Nejvyššího soudu ČSSR tomu tak není, protože zde chybí příznačný úplatkářský motiv.“⁴⁰ Rose-Ackerman toto jednání hodnotí následovně: „Spokojený host je v zájmu všech stran, pokud však spropitné tvoří významnou část příjmu zaměstnanců restaurace, kterým je navíc dána velká svoboda, můžou se například uchýlit k podávání větších porcí v očekávání vyššího osobního příjmu, třebaže takové jednání negativně ovlivní zisky restaurace.“⁴¹

„Pokud lékař přijme za zmanipulování veřejné zakázky od jiného dar v podobě financování zahraniční cesty, nevylučuje to jeho trestní odpovědnost za přečin *přijetí úplatku*, jsou-li naplněny všechny formální znaky tohoto přečinu.“⁴²

Poskytnutí úplatku je nejen jeho přímé bezprostřední předání (ve formě peněz nebo jiných materiálních hodnot), ale i nepřímé poskytnutí materiální či jiné výhody nebo poskytnutí protislужby. K poskytnutí úplatku může dojít před obstaráváním věci obecného zájmu nebo dodatečně, a to i bez předchozí úmluvy. Totéž se týká obstarávání věci obecného zájmu ve sféře obchodních vztahů.“⁴³

„Řada lidí si myslí, že hlavní podstatou korupce je předání úplatku v podobě peněz. Nedojde-li k předání finanční hotovosti, domnívají se, že nejde o korupci. Podstatou korupce ovšem není to, zda uplácená osoba dostala jako úplatek peníze, luxusní kabelku, exotickou dovolenou nebo jinou majetkovou výhodu. Podstatou korupce je, že osoba, která měla jednat ve veřejném zájmu, jednala za účelem osobního zisku.“⁴⁴ Z tohoto je patrné, že nezáleží na tom, zda má úplatek majetkovou či

³⁹ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2012, s. 3161, 3262.

⁴⁰ Zpráva trestního kolegia Nejvyššího soudu ČSSR z 26. ledna 1988, č. j. Tpjf 28/87, uveřejněná pod č. 16/1988 Sb. rozh. tr.

⁴¹ Srov.: ROSE-ACKERMAN, S. *Corruption and Government: Causes, Consequences and Reform*. Cambridge : Cambridge University Press, 1999, s. 96.

⁴² Srov.: Rt NS sp. Zn. 5 Tdo 66/2015.

⁴³ Srov.: ČESKO. Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009, komentář k trestnímu zákoníku. In: ASPI [právní informační systém]. Praha: Wolters Kluwer ČR [vid. 2018-02-17].

⁴⁴ VONDRÁČEK, O., HAVRDA, M., *Korupce jako parazit: návod, jak ji porazit*. Česko: s.n., 2013, s. 14.

nemajetkovou formu. V trestním zákoníku totiž není uvedena dolní hranice úplatku, nýbrž to vyplývá dle konkrétních okolností případu s ohledem na výkon povolání.

Subjekt trestného činu dle § 331 odst. 1 alinea 1 TrZ je speciální a dle § 331 odst. 1 alinea 2 TrZ je obecný. Pachatelem tedy může být trestně odpovědná jak fyzická, tak i právnická osoba, která se podílí na obstarávání věcí obecného zájmu, či podnikání.

Z pohledu **subjektivní stránky trestného činu** se vyžaduje úmyslná forma zavinění. Jelikož v § 331 odst. 1 TrZ není přímo výslovně uvedena forma zavinění, využije se § 13 odst. 2 TrZ, podle něhož k trestní odpovědnosti za trestný čin je třeba úmyslného zavinění, nestanoví-li trestní zákon výslovně, že postačí zavinění z nedbalosti.

(2) Kdo za okolností uvedených v odstavci 1 úplatek žádá, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až pět let.

Z hlediska závažnosti je skutková podstata tohoto trestného činu (v odst. 2) základní. Oproti odstavci prvnímu se z hlediska vyjádření v zákoně jedná o SPTČ odkazovací, protože odkazuje právě na odstavec první a její struktura je jednoduchá, vzhledem k tomu, že žádný ze znaků zde není zmnožen.

Objekt trestného činu je shodný s individuálním objektem trestného činu, který je uveden v souvislosti s prvním odstavcem tohoto ustanovení.

Objektivní stránka trestného činu spočívá v žádosti o úplatek v souvislosti s obstaráváním věcí obecného zájmu. „Znak úplatek žádá, je naplněn tehdy, jestli pachatel dal sám podnět k poskytnutí úplatku nebo ke slibu úplatku. Nemusí jít o výslovnou žádost o úplatek, postačuje projev, z něhož je nepochybné, že pachatel navozuje situaci, aby mu byl úplatek nabídnut, a poté co mu je taková nabídka učiněna, úplatek neodmítne, a výslovně nebo alespoň konkludentně s ní souhlasí.“⁴⁵

Subjekt trestného činu a subjektivní stránka trestného činu se shoduje s odstavcem prvním předmětného ustanovení.

⁴⁵ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2012, s. 3162.

(3) *Odnětím svobody na tři léta až deset let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán,*

a) *spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 v úmyslu opatřit sobě nebo jinému **značný prospěch**, nebo*

b) *spáchá-li takový čin jako **úřední osoba**.*

V tomto odstavci přistupují tzv. okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby (dále jen „OPPVTS“). Z pohledu závažnosti se jedná o kvalifikovanou SPTČ, neboť zde dochází k rozšíření základní SPTČ o znak *značného prospěchu* a *úřední osobu*.

V písmeně a) se jedná o OPPVTS podle § 17 písm. b) TrZ, konkrétně jde o jinou skutečnost rozvíjející pohnutku. Ze samotného ustanovení vyplývá, že se zde vyžaduje úmyslné zavinění.

V písmeně b) se jedná o OPPVTS podle § 17 písm. b) TrZ, konkrétně jde o jinou skutečnost, která rozvíjí osobu pachatele trestného činu, neboť pachatel si je vědom toho, že je úřední osobou. Z logiky věci vyplývá, že se vyžaduje forma úmyslného zavinění.

Značným prospěchem se rozumí čistý zisk pachatele. Pro tento případ se aplikuje ustanovení § 138 odst. 1 TrZ sloužící ke stanovení výše škod, podle něhož se jedná o částku dosahující nejméně 500 000,- Kč.

Dosavadní pojem *veřejný činitel* byl v souvislosti s přijetím současné trestně právní úpravy nahrazen pojmem *úřední osoba*. Úřední osobou je ten, kdo je uvedený v § 127 odst. 1 TrZ, jedná se o následující subjekty:⁴⁶

a) *soudce,*

b) *státní zástupce,*

c) *prezident České republiky, poslanec nebo senátor Parlamentu České republiky, člen vlády České republiky nebo jiná osoba zastávající funkci v jiném orgánu veřejné moci,*

d) *člen zastupitelstva nebo odpovědný úředník územní samosprávy, orgánu státní správy nebo jiného orgánu veřejné moci,*

⁴⁶ ČESKO. Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009. In: ASPI [právní informační systém]. Praha: Wolters Kluwer ČR [vid. 2018-02-26].

- e) *příslušník ozbrojených sil nebo bezpečnostního sboru nebo strážník obecní policie,*
- f) *soudní exekutor při výkonu exekuční činnosti a při činnostech vykonávaných z pověření soudu nebo státního zástupce,*
- g) *notář při provádění úkonů v řízení o dědictví jako soudní komisař,*
- h) *finanční arbitr a jeho zástupce,*
- i) *fyzická osoba, která byla ustanovena lesní stráží přírody, mysliveckou stráží nebo rybářskou stráží, pokud plní úkoly státu nebo společnosti a používá při tom svěřené pravomoci pro plnění těchto úkolů.*

Nejde však o taxativní výčet, protože v písm. c) je uvedeno, že se také může jednat o jinou osobu zastávající funkci v jiném orgánu veřejné moci. V některých ustanoveních je výkon určité činnosti omezen pouze pro tyto konkrétní osoby.

K naplnění pojmu se vyžaduje, aby úřední osoba dosáhla splnění tří znaků současně. Musí se jednat o některou fyzickou osobu, která je vymezena v § 127 odst. 1, odst. 3, nebo § 334 odst. 2 TrZ. Následně musí být naplněna daná pravomoc, která takové osobě byla svěřena, a dalším požadavkem je, že tato osoba musí plnit zájmy státu a společnosti České republiky. Nezbytnou součástí je, aby pachatel věděl, že on je úřední osobou.

V rámci postavení úřední osoby je trestní odpovědnost spojená s výkonem pravomoci a odpovědnosti, a je zde zvýšená trestněprávní ochrana, ale i zvýšená trestní odpovědnost, např. při přijetí úplatku dle § 331 odst. 3 písm. b), lze užít vyšší trestní sazby, neboť zneužití svého zaměstnání, funkce nebo postavení je dle § 42 písm. f) TrZ zvlášť přitěžující okolnost.

(4) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán,

- a) *spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 v úmyslu opatřit sobě nebo jinému **prospěch velkého rozsahu,** nebo*
- b) *spáchá-li takový čin jako **úřední osoba v úmyslu** opatřit sobě nebo jinému **značný prospěch.***

V tomto odstavci taktéž přistupují OPPVTS. Z pohledu závažnosti se jedná o kvalifikovanou SPTČ, neboť zde dochází k rozšíření základní SPTČ o znak *prospěch velkého rozsahu a úřední osobu, která má v úmyslu opatřit sobě nebo jinému značný prospěch.*

V písmeně a) se jedná o OPPVTS podle § 17 písm. b) TrZ, konkrétně jde o jinou skutečnost rozvíjející pohnutku. Ze samotného ustanovení vyplývá, že se zde vyžaduje úmyslné zavinění.

V písmeně b) se jedná o OPPVTS podle § 17 písm. b) TrZ, konkrétně jde o jinou skutečnost, která rozvíjí osobu pachatele trestného činu, neboť pachatel si je vědom toho, že je úřední osobou. Z logiky věci vyplývá, že se vyžaduje forma úmyslného zavinění.

Prospěchem velkého rozsahu se rozumí čistý zisk pachatele. Pro tento případ se aplikuje ustanovení § 138 odst. 1 TrZ sloužící ke stanovení výše škod, podle něhož se jedná o částku dosahující nejméně 5 000 000,- Kč.

4.2 Podplácení (§ 332 TrZ)⁴⁷

(1) Kdo jinému nebo pro jiného v souvislosti s obstaráváním věcí obecného zájmu poskytne, nabídne nebo slíbí úplatek, nebo kdo jinému nebo pro jiného v souvislosti s podnikáním svým nebo jiného poskytne, nabídne nebo slíbí úplatek, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo peněžitým trestem.

Z hlediska závažnosti se jedná o základní SPTČ, protože jsou zde poprvé vyjádřeny zákonné znaky tohoto trestného činu. Dle vyjádření v zákoně se jedná o skutkovou podstatu popisnou, protože popisuje znaky trestného činu. Z hlediska struktury je tato skutková podstata složitá, a to z důvodu zmnožení znaků téhož druhu, v daném případě se jedná o znak objektivní stránky – způsob jednání.

Individuálním „**objektem trestného činu** podplácení je zájem na řádném, nestranném, nezištném a zákonném obstarávání věcí obecného zájmu, tedy na ochraně čistoty veřejného života, a zájem na ochraně podnikatelských vztahů před korupcí.“⁴⁸

Objektivní stránkou trestného činu se rozumí *poskytnutí, nabídnutí* nebo *slib úplatku* v souvislosti s obstaráváním věcí obecného zájmu (alinea 1), či podnikáním

⁴⁷ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>>.

⁴⁸ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2012, s. 3167.

(alinea 2). Obligatorními znaky jsou jednání, následek a příčinný vztah mezi jednáním a následkem.

Subjekt trestného činu je speciální tzn., že pachatelem může být trestně odpovědná jak fyzická, tak i právnická osoba, která se podílí na obstarávání věci obecného zájmu, či podnikání. Speciální subjekt má zvláštní vlastnost, způsobilost nebo postavení.

Z pohledu **subjektivní stránky trestného činu** se vyžaduje úmyslná forma zavinění. Jelikož v § 332 odst. 1 TrZ není přímo výslovně uvedena forma zavinění, využije se § 13 odst. 2 TrZ, podle něhož k trestní odpovědnosti za trestný čin je třeba úmyslného zavinění, nestanoví-li trestní zákon výslovně, že postačí zavinění z nedbalosti.

(2) Odnětím svobody na jeden rok až šest let, propadnutím majetku nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 v úmyslu opatřit sobě nebo jinému značný prospěch nebo způsobit jinému **značnou škodu** anebo **jiný zvlášť závažný následek**, nebo*
- b) spáchá-li takový čin **vůči úřední osobě**.*

V odstavci druhém přistupují OPPVTS. Z pohledu závažnosti se jedná o kvalifikovanou SPTČ, neboť zde dochází k rozšíření základní SPTČ o znak spáchání tohoto TČ *v úmyslu opatřit nebo způsobit značný prospěch, značnou škodu anebo jiný zvlášť závažný následek*.

Značnou škodou se rozumí škoda dosahující částky nejméně 500 000,- Kč. Vyplývá to z § 138 odst. 1 TrZ, sloužící ke stanovení výše škod.

„**Jiný zvlášť závažný následek** musí být z hlediska jeho závažnosti srovnatelný alespoň se značnou škodou. Může jím být např. bezdůvodné prohlášení konkurzu na majetek jiného podnikatele.“⁴⁹

V písmeně a) se jedná o OPPVTS podle § 17 písm. b) TrZ, konkrétně jde o jinou skutečnost rozvíjející pohnutku. Ze samotného ustanovení vyplývá, že se zde vyžaduje úmyslné zavinění.

⁴⁹ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2010. Velké komentáře, s. 2894.

V písmeně b) se jedná o OPPVTS podle § 17 písm. b) TrZ, konkrétně jde o jinou skutečnost, která rozvíjí znak hmotného předmětu útoku, kterým je úřední osoba. Z trestního zákoníku vyplývá, že postačí zavinění z nedbalosti, vzhledem k okolnostem případu a osobních poměrů, kdy pachatel vědět měl a mohl, že se jedná o takovou osobu.

4.3 Nepřímé úplatkářství (§ 333 TrZ)⁵⁰

(1) Kdo žádá, dá si slíbit nebo přijme úplatek za to, že bude svým vlivem nebo prostřednictvím jiného působit na výkon pravomoci úřední osoby, nebo za to, že tak již učinil, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta.

Z hlediska závažnosti se jedná o základní SPTČ, protože jsou zde poprvé vyjádřeny zákonné znaky tohoto trestného činu. Dle vyjádření v zákoně se jedná o skutkovou podstatu popisnou, protože popisuje znaky trestného činu. Z hlediska struktury je tato skutková podstata složitá, a to z důvodu zmnožení znaků téhož druhu, v daném případě se jedná o znak objektivní stránky – způsob jednání.

Individuálním „**objektem trestného činu** nepřímého úplatkářství je zájem na řádném, nestranném a zákonném obstarávání věci obecného zájmu, tedy na ochraně čistoty veřejného života. Na rozdíl od úplatkářství podle § 331 a § 332 TrZ toto ustanovení postihuje úplatnou intervenci působící výlučně na výkon pravomoci úřední osoby, nestačí tedy působení pouze na osobu obstarávající věci obecného zájmu.“⁵¹

Objektivní stránkou trestného činu se rozumí *žádost, slib, nebo přijetí úplatku* v souvislosti s působením na výkon pravomoci úřední osoby. Obligatorními znaky jsou jednání, následek a příčinný vztah mezi jednáním a následkem.

Subjekt trestného činu je obecný tzn., že pachatelem může být trestně odpovědná jak fyzická, tak i právnická osoba.

Z pohledu **subjektivní stránky trestného činu** se vyžaduje úmyslná forma zavinění. Jelikož v § 333 odst. 1 TrZ není přímo výslovně uvedena forma zavinění, využije se § 13 odst. 2 TrZ, podle něhož: „k trestní odpovědnosti za trestný čin je třeba

⁵⁰ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Dostupné z WWW: <<http://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=40&r=2009>>.

⁵¹ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2010. Velké komentáře, s. 2896.

úmyslného zavinění, nestanoví-li trestní zákon výslovně, že postačí zavinění z nedbalosti.“⁵² Zásadním znakem musí být vůle pachatele působit na výkon pravomoci veřejného činitele.

„*Výkonem pravomoci úřední osoby* se rozumí výkon veřejné moci, která rozhoduje o právech a povinnostech jiných osob (subjektů), ať již přímo nebo zprostředkovaně. V pojmu pravomoci je vždy obsažen prvek moci a prvek rozhodování. Pravomoc úředních osob je vymezena příslušnými zákony a právními normami na základě zákona vydanými a může být vykonávána jen na základě zákona a v jeho mezích (*secundum et intra legem*).“⁵³

(2) *Kdo z důvodu uvedeného v odstavci 1 jinému poskytne, nabídne nebo slíbí úplatek, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.*

Z hlediska závažnosti je skutková podstata tohoto trestného činu (v odst. 2) základní. Oproti odstavci prvnímu se z hlediska vyjádření v zákoně jedná o SPTČ odkazovací, protože odkazuje právě na odstavec první a její struktura je složitá, a to z důvodu zmnožení znaků téhož druhu, v daném případě se jedná o znak objektivní stránky – způsob jednání.

Objekt trestného činu se shoduje s odstavcem prvním předmětného ustanovení.

Objektivní stránkou trestného činu se rozumí *poskytnutí, nabídka, nebo slib úplatku* v souvislosti s působením na výkon pravomoci úřední osoby.

Subjekt trestného činu a subjektivní stránka trestného činu se shoduje s odstavcem prvním předmětného ustanovení.

„V porovnání s ostatními úplatkářskými trestnými činy představuje nepřímé úplatkářství podstatně komplikovanější případy, kdy zdánlivě neexistuje žádné spojení mezi osobou přijímající úplatek a úřední osobou, která má být ovlivňována. Podstatou nepřímého úplatkářství je uplatnění vlivu pachatele na činnost úřední osoby a právě prokázání skutečností, zda měla podplácená osoba reálnou možnost ovlivnit rozhodování úřední osoby, je značně problematické. V praxi jde o situace

⁵² ČESKO. Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009, komentář k trestnímu zákoníku. In: ASPI [právní informační systém]. Praha: Wolters Kluwer ČR [vid. 2018-03-05].

⁵³ Srov.: ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2010. Velké komentáře, s. 2856.

klientelistických sítí, které fungují velmi neformálně, typickým příkladem jsou vztahy mezi volenými představiteli samosprávy a úředníky státní správy na jedné straně a tzv. „kmotry“ či „lobbisty“ na straně druhé.“⁵⁴

⁵⁴ Analýza soudních rozhodnutí: *Transparency international* [online]. 2018 [cit. 2018-03-20]. Dostupné z WWW: <<https://www.transparency.cz/analyza-korupcnich-rozsudku-chybi-specialiste-posuzovani-kor/>>.

5 Komparace s trestněprávní úpravou Slovenské republiky

Trestné činy úplatkářství Slovenské republiky jsou upraveny v zákoně č. 300/2005 Z.z., trestný zákon (dále jen „SR TrZ“). Ve zvláštní části tohoto zákona lze nalézt osmou hlavu s názvem *Trestné činy proti poriadku vo verejných veciach*, zde je třeba se zaměřit na třetí díl s názvem *Korupcia*. Pod tento díl jsou zařazeny následující trestné činy:

- prijímanie úplatku dle § 328 až 330 SR TrZ,
- podplácanie dle § 332 až 334 SR TrZ,
- nepriama korupcia dle § 336 SR TrZ,,
- volebná korupcia dle § 336a SR TrZ,
- športovná korupcia dle § 336b SR TrZ.

Komparace všeobecně dává možnost detailně poodhalit rozdíly mezi trestněprávní úpravou v České a Slovenské republice. I ve Slovenské republice je zakotvena trestněprávní úprava úplatkářství, a to pod výše uvedenými ustanoveními paragrafů. Obě tyto problematiky byly přejaty z předchozího platného trestního zákona č. 140/1961 Sb., který byl na území Československa platný. Přijetí úplatku, podplácení a nepřímá korupce zůstala v názvech totožná, oproti České republice má Slovenská republika další protiprávní jednání v rámci úplatkářství, a to zejména ve volební a sportovní korupci.

V každém paragrafu je taxativně vymezeno, pro který konkrétní cíl se daná trestněprávní úprava vztahuje. Z hlediska jasného vymezení a rozdělení se jedná o mnohem přehlednější a psychologicky efektivnější právní úpravu s přesně definovaným vyjádřením a samostatností každého protiprávního jednání. V rámci preventivního opatření se z tohoto hlediska, slovenských zákonodárců, může jednat o výchovnou funkci, která je v této problematice nesmírně důležitá, neboť „úplatek je často považován za ten správný klíč, který dokáže otevřít všechny dveře.“⁵⁵

Tato kapitola se zabývá komparací trestně právní legislativy České a Slovenské republiky. K poměření rozdílů byly vybrány ustanovení § 331 až 333 českého trestního zákoníku a ustanovení §§ 329, 333, 336 slovenského trestního zákona. Pro přehlednost

⁵⁵ FRÍČ. P. a kol. *Korupce na český způsob*. Praha: Nakladatelství G plus G, 1999. s 9.

jsou jednotlivá ustanovení zpracovaná do komparačních tabulek, v nichž se především komparace zaměřuje na:

- rozdělení trestných činů; zda se jedná o přečin, zločin, či zvláště závažný zločin,
- oblast porušení; tedy co je protiprávním jednáním,
- trestní sankce.

5.1 Prijímanie úplatku

Prijímanie úplatku dle zákona č. 300/2005 Z. z, Trestný zákon zní následovně:⁵⁶

§ 328 – Prijímanie úplatku všeobecne

- (1) Kto priamo alebo cez sprostredkovateľa pre seba alebo pre inú osobu prijme, žiada alebo si dá sľúbiť úplatok, aby konal alebo sa zdržal konania tak, že poruší svoje povinnosti vyplývajúce zo zamestnania, povolania, postavenia alebo funkcie, potrestá sa odňatím slobody na dva roky až päť rokov.*
- (2) Odňatím slobody na tri roky až osem rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 **závažnejším spôsobom konania**.*
- (3) Odňatím slobody na sedem rokov až dvanásť rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 **vo veľkom rozsahu**.*

Závažnejší spôsob konaní je vymezen v § 138 SR TrZ, může jim být spáchání TČ např. surovým nebo trýznivým způsobem, vloupáním, lstí, organizovanou skupinou apod.

Velkým rozsahem se rozumí škoda, která podle § 125 odst. 1 SR TrZ činí pětisetnásobek škody malé, která musí přesahovat částku 266 eur, což je 133 000 eur, v přepočtu to znamená přibližně částku okolo 3 600 000,- Kč.

§ 329 – Prijímanie úplatku v súvislosti s obstarávaním vecí všeobecného záujmu

- (1) Kto v súvislosti s obstarávaním vecí všeobecného záujmu priamo alebo cez sprostredkovateľa pre seba alebo pre inú osobu prijme, žiada alebo si dá sľúbiť úplatok, potrestá sa odňatím slobody na tri roky až osem rokov.*

⁵⁶ BURDA, E., ČETNĚŠ, J., KOLESÁR, J., ZÁHORA, J. a kol. *Trestný zákon: komentár II. diel, Osobitná časť*. 1. vyd. V Prahe: C.H. Beck, 2011. s. 1083 – 1092.

(2) Odňatím slobody na päť rokov až dvanásť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 ako **verejný činiteľ**.

(3) Odňatím slobody na desať rokov až pätnásť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 alebo 2 vo veľkom rozsahu.

Komparační tabulka č. 1

Česká republika	Slovenská republika
§ 331 Trestní zákoník	§ 329 Trestný zákon
Odst. 1 → přečin	Odst. 1 → zločin
<u>Porušení v oblasti:</u> → obstarávání věcí obecného zájmu → podnikání	<u>Porušení v oblasti:</u> → obstarávání věcí všeobecného zájmu
<u>Trestní sankce:</u> → TOS až na čtyři léta nebo → zákaz činnosti	<u>Trestní sankce:</u> → TOS tři roky až osm let
Odst. 2 → přečin	Odst. 2 → zločin
<u>Porušení v oblasti:</u> → žádost o úplatek (k odst. 1)	<u>Porušení v oblasti:</u> → jako veřejný činiteľ (k odst. 1)
<u>Trestní sankce:</u> → TOS šest měsíců až pět let	<u>Trestní sankce:</u> → TOS pět až dvanáct let
Odst. 3 → zločin	Odst. 3 → zvlášť závažný zločin
<u>Porušení v oblasti:</u> → značného prospěchu (k odst. 1 nebo 2) → jako úřední osoba	<u>Porušení v oblasti:</u> → velkého rozsahu (k odst. 1 nebo 2)
<u>Trestní sankce:</u> → TOS tři léta až deset let → propadnutí majetku	<u>Trestní sankce:</u> → TOS deset až patnáct let

Odst. 4 zločin	x
<u>Porušení v oblasti:</u> → prospěch velkého rozsahu (k odst. 1 nebo 2) → jako úřední osoba při značném prospěchu	x
<u>Trestní sankce:</u> → TOS pět až dvanáct let	x

Veřejným činitelem jsou takové osoby, které vymezuje § 128 odst. 1 SR TrZ. V České republice se od přijetí současného trestního zákoníku užívá pojem *úřední osoba*.

Zločinem se dle § 11 odst. 1 SR TrZ rozumí úmyslný trestný čin, za který tento zákon v obecné části stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí převyšující pět let. Podle odst. 2 SR TrZ jde o zločin i tehdy, pokud je v přísnější skutkové podstatě přečinu, který je spáchán úmyslně ustanovená horní hranice trestní sazby převyšující pět let.

Zvlášť závažný zločin dle § 11 odst. 3 SR TrZ je zločin, za který tento zákon v obecné části stanoví trest odnětí svobody s dolní hranicí nejméně deset let.

§ 330 – Prijímanie úplatku ako zahraničný verejný činiteľ

- (1) *Kto ako zahraničný verejný činiteľ priamo alebo cez sprostredkovateľa pre seba alebo pre inú osobu prijme, žiada alebo dá si sľúbiť úplatok v súvislosti s výkonom úradných povinností alebo v súvislosti s výkonom jeho funkcie v úmysle, aby sa získala alebo zachovala neprimeraná výhoda, potrestá sa odňatím slobody na päť rokov až dvanásť rokov.*
- (2) *Odňatím slobody na desať rokov až pätnásť rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 vo veľkom rozsahu.*

Zahraničním veřejným činitelem je taková osoba, která je taxativně uvedena v § 128 odst. 2 SR TrZ. Český zákonodárce tento pojem zahrnul do společného ustanovení úplatkářství v § 334 odst. 2 TrZ.

5.2 Podplácanie

Podplácanie dle zákona č. 300/2005 Z. z, Trestný zákon zní následovně:⁵⁷

§ 332 – Podplácanie všeobecne

- (1) *Kto priamo alebo cez sprostredkovateľa sľúbi, ponúkne alebo poskytne úplatok inému, aby konal alebo sa zdržal konania tak, že poruší svoje povinnosti vyplývajúce zo zamestnania, povolania, postavenia alebo funkcie, alebo z tohto dôvodu priamo alebo cez sprostredkovateľa sľúbi, ponúkne alebo poskytne úplatok inej osobe, potrestá sa odňatím slobody až na tri roky.*
- (2) *Odňatím slobody na jeden rok až päť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 závažnejším spôsobom konania.*
- (3) *Odňatím slobody na štyri roky až desať rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 vo veľkom rozsahu.*

§ 333 – Podplácanie v súvislosti s obstarávaním vecí všeobecného záujmu

- (1) *Kto inému v súvislosti s obstarávaním vecí všeobecného záujmu priamo alebo cez sprostredkovateľa poskytne, ponúkne alebo sľúbi úplatok, alebo z tohto dôvodu poskytne, ponúkne alebo sľúbi úplatok inej osobe, potrestá sa odňatím slobody na šesť mesiacov až tri roky.*
- (2) *Odňatím slobody na dva roky až päť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1*
 - a) *závažnejším spôsobom konania, alebo*
 - b) *voči verejnému činiteľovi.*
- (3) *Odňatím slobody na päť rokov až dvanásť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 vo veľkom rozsahu.*

⁵⁷ SLOVENSKO. Zákon č. 300/2005 Z.z., trestný zákon. In: *Zbierka zákonov Slovenskej republiky*. Dostupné z WWW: <<http://www.zakonypreludi.sk/zz/2005-300>>.

Komparační tabulka č. 2

Česká republika	Slovenská republika
§ 332 Trestní zákoník	§ 333 Trestný zákon
Odst. 1 → přečin	Odst. 1 → přečin
<u>Porušení v oblasti:</u> → obstarávání věcí obecného zájmu → podnikání	<u>Porušení v oblasti:</u> → obstarávání věcí všeobecného zájmu
<u>Trestní sankce:</u> → TOS až na dvě léta nebo → peněžitý trest	<u>Trestní sankce:</u> → TOS šest měsíců až tři roky
Odst. 2 → zločin	Odst. 2 → přečin
<u>Porušení v oblasti:</u> → značného prospěchu, značné škody nebo jiného zvlášť závažného následku (k odst. 1) → vůči úřední osobě	<u>Porušení v oblasti:</u> → závažnějším způsobem konání (k odst. 1) → vůči veřejnému činiteli
<u>Trestní sankce:</u> → TOS jeden rok až šest let nebo → propadnutí majetku nebo → peněžitý trest	<u>Trestní sankce:</u> → TOS dva až pět let
x	Odst. 3 → zločin
x	<u>Porušení v oblasti:</u> → velkého rozsahu (k odst. 1)
x	<u>Trestní sankce:</u> → TOS pět až dvanáct let

Přečinem se dle § 10 odst. 1 písm. a), b) SR TrZ rozumí trestný čin spáchaný z nedbalosti, anebo úmyslný trestný čin, za který tento zákon v obecné části stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí nepřevyšující pět let.

§ 334 – Podplácanie zahraničného verejného činiteľa

- (1) *Kto priamo alebo cez sprostredkovateľa zahraničnému verejnému činiteľovi alebo inej osobe poskytne, ponúkne alebo sľúbi úplatok v súvislosti s výkonom úradných povinností alebo v súvislosti s výkonom jeho funkcie zahraničného verejného činiteľa v úmysle, aby sa získala alebo zachovala neprímeraná výhoda, potrestá sa odňatím slobody na dva roky až päť rokov.*
- (2) *Odňatím slobody na päť rokov až dvanásť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 vo veľkom rozsahu.*

5.3 Nepriama korupcia

Nepriama korupcia dle § 336 zákona č. 300/2005 Z. z, Trestný zákon zní následovně:⁵⁸

- (1) *Kto priamo alebo cez sprostredkovateľa pre seba alebo pre inú osobu prijme, žiada alebo dá si sľúbiť úplatok za to, že bude svojím vplyvom pôsobiť na výkon právomoci osoby uvedenej v § 328, 329 alebo 330, alebo za to, že tak už urobil, potrestá sa odňatím slobody až na tri roky.*
- (2) *Kto priamo alebo cez sprostredkovateľa inému sľúbi, ponúkne alebo poskytne úplatok za to, že bude svojím vplyvom pôsobiť na výkon právomoci osoby uvedenej v § 332, 333 alebo 334, alebo za to, že tak už urobil, alebo z tohto dôvodu poskytne, ponúkne alebo sľúbi úplatok inej osobe, potrestá sa odňatím slobody až na dva roky.*

⁵⁸ SLOVENSKO. Zákon č. 300/2005 Z.z., trestný zákon. In: *Zbierka zákonov Slovenskej republiky*. Dostupné z WWW: <<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2005/300/>>.

Komparační tabulka č. 2

Česká republika	Slovenská republika
§ 333 Trestní zákoník	§ 336 Trestný zákon
Odst. 1 → přečin	Odst. 1 → přečin
<u>Porušení v oblasti:</u> → působení na výkon pravomoci úřední osoby (nepřímé přijetí úplatku)	<u>Porušení v oblasti:</u> → působení na výkon pravomoci osob uvedených v § 328 až 330 SR TrZ
<u>Trestní sankce:</u> → TOS až na tři léta	<u>Trestní sankce:</u> → TOS až na tři roky
Odst. 2 → přečin	Odst. 2 → přečin
<u>Porušení v oblasti:</u> → působení na výkon pravomoci úřední osoby (nepřímé podplácení)	<u>Porušení v oblasti:</u> → působení na výkon pravomoci osob uvedených v § 332 až 334 SR TrZ
<u>Trestní sankce:</u> → TOS až na dva léta	<u>Trestní sankce:</u> → TOS až na dva roky

Za zmínku stojí určitě také to, že slovenská právní úprava obsahuje na rozdíl od české právní úpravy další úplatkářské jednání, a to § 336a SR TrZ – volební korupce a § 336b SR TrZ – sportovní korupce.

Volebná korupcia dle § 336a zákona č. 300/2005 Z. z, Trestný zákon zní následovně:⁵⁹

- (1) Kto priamo alebo cez sprostredkovateľa poskytne, ponúkne alebo sľúbi úplatok tomu, kto má právo voliť, zúčastniť sa na referende alebo na ľudovom hlasovaní o odvolaní prezidenta Slovenskej republiky, aby*
- a) volil alebo hlasoval určitým spôsobom,*
 - b) nevolil alebo nehlasoval určitým spôsobom,*
 - c) nevolil alebo nehlasoval vôbec, alebo*

⁵⁹ SLOVENSKO. Zákon č. 300/2005 Z.z., trestný zákon. In: *Zbierka zákonov Slovenskej republiky*. Dostupné z WWW: <<http://www.zakonypreludi.sk/zz/2005-300>>.

- d) *sa nezúčastnil volieb, referenda alebo ľudového hlasovania o odvolaní prezidenta Slovenskej republiky, alebo z tohto dôvodu priamo alebo cez sprostredkovateľa poskytne, ponúkne alebo sľúbi úplatok inej osobe.*
- (2) *Kto v súvislosti s výkonom práva voliť, zúčastniť sa na referende alebo na ľudovom hlasovaní o odvolaní prezidenta Slovenskej republiky priamo alebo cez sprostredkovateľa pre seba alebo inú osobu prijme, žiada alebo si dá sľúbiť úplatok, aby*
- a) *volil alebo hlasoval určitým spôsobom,*
 - b) *nevolil alebo nehlasoval určitým spôsobom,*
 - c) *nevolil alebo nehlasoval vôbec, alebo*
 - d) *sa nezúčastnil volieb, referenda alebo ľudového hlasovania o odvolaní prezidenta Slovenskej republiky, potrestá sa odňatím slobody až na jeden rok.*
- (3) *Odňatím slobody na jeden rok až päť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1*
- a) *závažnejším spôsobom konania,*
 - b) *ako verejný činiteľ,*
 - c) *na chránenej osobe, alebo*
 - d) *verejne.*

Chráněnou osobou se dle § 139 odst. 1 SR TrZ rozumí např. dítě, těhotná žena, osoba blízká, osoba vyššího věku, svědek, znalec, tlumočník apod.

Verejně znamená, že čin musí být spáchaný alespoň před dvěma osobami, které jsou rozdílné od pachatele a zároveň jsou při tomto jednání současně přítomny.

Mezi další ohroženou skupinu, kde dochází k úplatkářskému jednání, patří korupce ve sportu. Znovu se lze opřít o trestní zákon Slovenské republiky, který tuto problematiku naprosto jasně v § 336b SR TrZ definuje následovně:⁶⁰

- (1) *Kto priamo alebo cez sprostredkovateľa sľúbi, ponúkne alebo poskytne úplatok inému, aby konal alebo sa zdržal konania tak, že ovplyvní priebeh súťaže alebo výsledok súťaže, potrestá sa odňatím slobody na jeden rok až päť rokov.*

⁶⁰ SLOVENSKO. Zákon č. 300/2005 Z.z., trestný zákon. In: *Zbierka zákonov Slovenskej republiky*. Dostupné z WWW: <<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2005/300/>>.

- (2) Rovnako ako v odseku 1 sa potrestá, kto priamo alebo cez sprostredkovateľa pre seba alebo pre inú osobu prijme, žiada alebo si dá sľúbiť úplatok, aby konal alebo sa zdržal konania a tak ovplyvnil priebeh alebo výsledok súťaže.
- (3) Odňatím slobody na dva roky až osem rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 alebo odseku 2
- a) hoci bol za taký čin v predchádzajúcich dvadsiatichtyroch mesiacoch odsúdený alebo bol za obdobný čin v predchádzajúcich dvadsiatichtyroch mesiacoch postihnutý,
 - b) závažnejším spôsobom konania alebo
 - c) vo väčšom rozsahu.
- (4) Odňatím slobody na štyri roky až desať rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 alebo odseku 2
- a) ako rozhodca, delegát športového zväzu alebo funkcionár športovej organizácie,
 - b) v súťaži organizovanej medzinárodnou športovou organizáciou alebo
 - c) v značnom rozsahu.
- (5) Odňatím slobody na päť rokov až dvanásť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 alebo odseku 2 vo veľkom rozsahu.

6 Úvahy de lege ferenda

Trestní právo je součástí právního řádu příslušného státu, pokud dojde k jeho porušení, které nelze řešit jinak, nastupuje princip *ultima ratio* (lat.), nebo-li zásada subsidiarity, která říká: „trestní právo je prostředek určený k ochraně zákonem stanovených zájmů, který musí být užíván jen tehdy, pokud užití jiných právních prostředků ke sjednání nápravy nepřichází v úvahu, neboť již byly vyčerpány nebo jsou zjevně neúčinné či nevhodné.“⁶¹

V úvahu se bere také to, že Poslanecká sněmovna České republiky stále navrhuje znovuzavedení institutu účinné lítosti. Mohli bychom však polemizovat o tom, zda by se jednalo o správný krok kupředu, či nikoliv. Zřejmě by poté mohlo v některých případech docházet k riziku zneužití, a tímto by docházelo k nesprávné funkci tohoto institutu.

Nezbytnou součástí úpravy úplatkářství, stejně jako na Slovensku, by měla být zahrnuta volební a hlasovací práva v referendu. Volební podplácení je sice uvedeno v § 351 TrZ pod pojmem *Maření přípravy a průběhu referenda*, ale jedná se jen pouze o postihování aktivního úplatkářství, proti pasivnímu úplatkářství zasahováno není. Podnětem by tedy mohla být trestně právní úprava tohoto trestného činu, která úplatkářství ve věcech voleb zcela postihuje.

Maření přípravy a průběhu voleb a referenda dle § 351 zákona č. 40/2009 Sb., Trestního zákoníku zní následovně:⁶²

- (1) *Kdo jinému násilím nebo pohrůzkou násilí nebo lstí brání ve výkonu volebního práva nebo hlasovacího práva v referendu anebo jiného takovým způsobem k výkonu volebního práva nebo hlasovacího práva v referendu nutí,*
- kdo jinému nebo pro jiného v souvislosti s výkonem volebního práva nebo hlasovacího práva v referendu poskytne, nabídne nebo slíbí finanční, majetkový nebo jiný obdobný prospěch, aby volil nebo hlasoval v rozporu s nezávislým vyjádřením své vůle,*

⁶¹ Právní prostor. *Komentář: Zásada subsidiarity trestní represe*. [online]. 2018 [cit. 2018-03-20]. Dostupné z WWW: <<https://www.pravniprostor.cz/clanky/trestni-pravo/komentar-zasada-subsidiarity-trestni-represe>>.

⁶² ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Dostupné z WWW: <<http://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=40&r=2009>>.

kdo padělá údaje v dokladu o počtu členů politické strany nebo na petici pro volební účely nebo v jiném dokumentu souvisejícím s volbami nebo referendem anebo vědomě použije takového dokumentu jako pravého,

kdo vědomě nesprávně sečte hlasy či poruší tajnost hlasování, nebo

kdo jinak hrubým způsobem maří přípravy nebo průběh voleb do zákonodárního sboru nebo zastupitelstva územního samosprávného celku anebo přípravy nebo průběh referenda, až do vyhlášení jejich výsledků,

bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta.

Komparační tabulka č. 4

Česká republika	Slovenská republika
§ 351 Trestní zákoník	§ 336a Trestný zákon
Odst. 1 alinea 1 → přečin	Odst. 1 → přečin
<u>Porušení v oblasti:</u> → volebního práva → hlasovacího práva	<u>Porušení v oblasti:</u> → referenda → lidového hlasování o odvolání prezidenta Slovenské republiky
<u>Způsob jednání:</u> → násilím → pohrůžkou násilí → lstí	<u>Způsob jednání:</u> (podplácení) → volil nebo hlasoval určitým způsobem → nevolil nebo nehlasoval určitým způsobem → nevolil nebo nehlasoval vůbec → nezúčastnil se voleb, referenda nebo lidového hlasování o odvolání prezidenta Slovenské republiky
<u>Trestní sankce:</u> → TOS šest měsíců až tři léta	<u>Trestní sankce:</u> → TOS až na jeden rok

<p>Odst. 1 alinea 2</p> <p>→ přečin</p>	<p>Odst. 2</p> <p>→ přečin</p>
<p><u>Porušení v oblasti:</u></p> <p>→ volebního práva</p> <p>→ hlasovacího práva</p>	<p><u>Porušení v oblasti:</u></p> <p>→ referenda</p> <p>→ lidového hlasování o odvolání prezidenta Slovenské republiky</p>
<p><u>Způsob jednání:</u></p> <p>→ podplácení</p>	<p><u>Způsob jednání:</u> (přijetí úplatku)</p> <p>→ volil nebo hlasoval určitým způsobem</p> <p>→ nevolil nebo nehlasoval určitým způsobem</p> <p>→ nevolil nebo nehlasoval vůbec</p> <p>→ nezúčastnil se voleb, referenda nebo lidového hlasování o odvolání prezidenta Slovenské republiky</p>
<p><u>Trestní sankce:</u></p> <p>→ TOS šest měsíců až tři léta</p>	<p><u>Trestní sankce:</u></p> <p>→ TOS až na jeden rok</p>
<p>Odst. 1 alinea 3</p> <p>→ přečin</p>	<p>Odst. 3</p> <p>→ přečin</p>
<p><u>Porušení v oblasti:</u></p> <p>→ politické strany</p> <p>→ petice pro volební účely</p> <p>→ jiný dokument související s volbami nebo referendem</p>	<p><u>Porušení v oblasti:</u> (k odst. 1)</p> <p>→ referenda</p> <p>→ lidového hlasování o odvolání prezidenta Slovenské republiky</p>
<p><u>Způsob jednání:</u></p> <p>→ padělání údajů v dokladu</p>	<p><u>Způsob jednání:</u></p> <p>→ závaznějším způsobem konání</p> <p>→ jako veřejný činitel</p> <p>→ na chráněné osobě</p> <p>→ veřejně</p>
<p><u>Trestní sankce:</u></p> <p>→ TOS šest měsíců až tři léta</p>	<p><u>Trestní sankce:</u></p> <p>→ TOS jeden až pět let</p>

Odst. 1 alinea 4	
→ přečin	X
<u>Porušení v oblasti:</u>	
→ hlasů a tajnosti hlasování	X
<u>Způsob jednání:</u>	
→ vědomé nesprávné sečtení	X
→ porušení tajnosti	
<u>Trestní sankce:</u>	
→ TOS šest měsíců až tři léta	X
Odst. 1 alinea 5	
→ přečin	X
<u>Porušení v oblasti:</u>	
→ maření přípravy a průběhu voleb	X
→ přípravy a průběhu referenda	
<u>Způsob jednání:</u>	
→ jinak hrubým jednáním	X
<u>Trestní sankce:</u>	
→ TOS šest měsíců až tři léta	X

Násilím se dle § 119 TrZ rozumí „použití fyzické síly k překonání nebo zamezení již kladeného nebo očekávaného odporu ze strany oběti. Násilí je v tomto smyslu prostředkem k dosažení určitého cíle, záměru pachatele. Nevyžaduje se však, aby byla jednáním pachatele způsobena újma na zdraví.“⁶³

„*Pohrůžka násilím* zahrnuje jako pohrůžku bezprostředního násilí, tj. násilí, které má být vykonáno ihned, tak i pohrůžka násilím, které bude vykonáno až později. Osoba, jejíž účast (nebo neúčast) ve volbách či referendu má být tímto jednáním ovlivněna, nemusí být při pohrůžce násilím přítomna (může jít o pohrůžku osobě blízké či jiné osobě, případně namířena vůči věci.)“⁶⁴

⁶³ ŠÁMAL, P. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012. Velké komentáře, s. 1162 - 1163.

⁶⁴ Srov.: ČESKO. Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009, komentář k trestnímu zákoníku. In: ASPI [právní informační systém]. Praha: Wolters Kluwer ČR [vid. 2018-03-30].

„*Lest* představuje úmyslné vyvolání omylu nebo úmyslné využití omylu u jiné osoby se záměrem něčeho dosáhnout, která je násilím dle § 119 TrZ, pokud v jejím důsledku je oběť ve stavu bezbrannosti.“⁶⁵

„*Paděláním údajů* se rozumí nejen úplné vyhotovení dokladu o počtu členů politické strany nebo úplné zhotovení nepravé petice nebo jiného nepravého dokumentu souvisejícího s volbami nebo referendem (např. seznam voličů nebo osob hlasujících v referendu), ale rovněž pozměňování podstatných údajů na těchto dokumentech.“⁶⁶

„*Jiný hrubý způsob* maření přípravy nebo průběhu voleb nebo referenda může spočívat v úmyslném vyhotovení neúplných seznamů voličů v takovém rozsahu, že se příprava voleb (referenda) výrazně ztíží, bránění ve vstupu do volební místnosti (nikoliv však násilím, pohrůzkou násilí nebo lstí), odcizení volební schránky apod. Takové jednání musí být svou intenzitou a závažností srovnatelné s vědomě nesprávným sečtením hlasů nebo s porušením tajnosti hlasování, tj. se dvěma hrubými způsoby maření průběhu voleb, které zákon konkrétně uvádí.“⁶⁷

„S ohledem na význam voleb v demokratické společnosti a z něho vyplývající presumpce jejich ústavnosti a zákonnosti, je třeba zdůraznit, že neplatnost voleb může způsobit jen takové závažné porušení volebního zákona (např. zákon č. 275/2012 Sb., o volbě prezidenta republiky), které zpochybňuje výsledky voleb a které odůvodněně vyvolávají pochybnost o tom, zda volby a jejich výsledky jsou projevem skutečné vůle voličů. Proto je třeba zkoumat dopady konkrétních jednání, které by mohly mít vliv na omezení rovnosti volebního práva na konečný výsledek voleb.“⁶⁸

K odstranění nedostatků v oblasti trestního práva by dle mého názoru v rámci *de lege ferenda* mělo dojít k doplnění současných úplatkářských trestných činů v rámci výše uvedeného trestného činu. Je však na zvážení českého zákonodárce, zda by samostatná komplexní úprava úplatkářství ve věcech voleb a referenda byla, či nebyla vhodnější.

⁶⁵ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2012, s. 1163.

⁶⁶ Srov.: čl. 18 Listiny základních práv a svobod a zákon č. 85/1990 Sb., o právu petičním).

⁶⁷ Srov.: ČESKO. Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009, komentář k trestnímu zákoníku. In: ASPI [právní informační systém]. Praha: Wolters Kluwer ČR [vid. 2018-03-30].

⁶⁸ Srov.: čl. 5 a čl. 102 odst. 1 Ústavy České republiky a čl. 21 odst. 1, 3 a 4 a čl. 22 Listiny základních práv a svobod.

Závěr

Z mnoha internetových diskuzí a řady knižních publikací je patrné, že úplatkářství je velmi závažné protiprávní jednání, ale i aktuální téma. Existence úplatkářských trestných činů je na našem území téměř od počátku existence lidstva. Prvním známým způsobem, jak lidé v minulosti obchodovali a získávali služby, byl výměnný obchod. Lidé za své zboží nebo služby získávali jiné služby nebo zboží. Pokud byli ochotnější poskytnout kvalitnější artikl, nebo pro konečného zákazníka “zajímavější“ službu, byli upřednostňováni před jinými. Uvedené konstatování výměny zboží či služeb je víceméně i první jednání, kdy lze zpozorovat něco, čemu bychom v moderním pojetí říkali úplatek.

Bakalářská práce začíná vymezením pojmu úplatkářství, se schématem, které by mělo přispět k pochopení vzájemné prolínivosti mezi úplatkářskými jednáními. Chronologická historická úprava na našem území České republiky od roku 1852 poskytuje drobný náhled do minulosti. Stěžejní část práce se zaměřuje na analýzu skutkových podstat se zvláštním důrazem na vybrané zákonné pojmy obstarávání věci obecného zájmu, podnikání, úplatek, značný prospěch, úřední osoba, prospěch velkého rozsahu a výkon pravomoci úřední osoby. Komparace České a Slovenské trestně právní úpravy jsou upraveny v další samostatné kapitole.

Hlavním cílem této práce nebylo pouze poskytnout náhled na trestně právní úpravu dané oblasti úplatkářství, ale také zhodnotit a navrhnout případná opatření v návrzích *de lege ferenda* zaměřené především na intenzivnější potírání úplatkářských jednání. Zejména se specializací na komparaci české a slovenské trestně právní legislativy ohledně voleb a referenda. Toto jednání není v České republice ukotveno v rámci úplatkářských trestných činů, ale tímto srovnáním může práce přispět ke zhodnocení, zda by bylo, či nebylo vhodné rozšířit úplatkářské trestné činy o trestný čin voleb a referenda při uplácení a podplácení. Bakalářská práce jako celek také uvádí to, že hmotněprávní úprava České republiky je v souladu s danými požadavky kladené z mezinárodních závazků.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. DANČÁK, B., HLOUŠEK, V., ŠIMÍČEK, V. *Korupce: projevy a potírání v České republice a Evropské unii*. Brno: Masarykova univerzita v Brně, Mezinárodní politologický ústav Masarykovy univerzity, 2006, 309 s. ISBN 80-86103-26-9.
2. DAVID, V., NETT, A. *Korupce v právu mezinárodním, evropském a českém*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007. 345 s. ISBN 978-80-7179-562-9.
3. GŘIVNA, T., SCHEINOST, M., ZOUBKOVÁ, I. a kol. *Kriminologie*. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014, 536 s. ISBN 978-80-7478-614-3.
4. FRIČ, P. a kol. *Korupce na český způsob*. Praha: Nakladatelství G plus G, 1999. 304 s. ISBN 80-86103-26-9.
5. KALLAB, J. *Trestní právo hmotné platné v zemi české a moravskoslezské: (část obecná i zvláštní)*. 1. vyd. Praha: Melantrich, 1935, 337 s.
6. MALÝ, K. a spol. *Dějiny českého a československého práva do roku 1945*. 4. vyd. Praha: Leges, 2010, 640 s. ISBN 978-80-87212-39-4.
7. KUKLÍK, J. a kol. *Vývoj československého práva 1945-1989*. 1. vyd. Praha: Linde, 2009, 727 s. ISBN 978-80-7201-741-6.
8. JELÍNEK, J. (ed.) *O novém trestním zákoníku. Sborník z mezinárodní vědecké konference Olomoucké právnické dny*. 1. vyd. Praha: Leges, 2009, 224 s. ISBN 978-80-87212-21-9.
9. ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2012, 3586 s. ISBN 978-80-7400-428-5.
10. ŠÁMAL, P. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012. Velké komentáře, 3632 s. ISBN 978-80-7400-428-5.
11. ROSE-ACKERMAN, S. *Corruption and Government: Causes, Consequences and Reform*. Cambridge : Cambridge University Press, 1999. 284 s. ISBN 978-0-521-65912-3.
12. VONDRÁČEK, O., HAVRDA, M., *Korupce jako parazit: návod, jak ji porazit*. Česko : s.n., 2013, 125 s. ISBN 978-80-87050-00-2.
13. ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2010. Velké komentáře. 3285 s. ISBN 978-80-7400-178-9.

14. BURDA, E., ČETNĚŠ, J., KOLESÁR, J., ZÁHORA, J. a kol. *Trestný zákon: komentár II. diel, Osobitná část*. 1. vyd. V Prahe: C.H. Beck, 2011. 1568 s. Beckova edícia komentované zákony. ISBN 978-80-7400-394-3.

Elektronické zdroje

1. *Nadační fond proti korupci*. [online]. 2018 [cit. 2018-03-20]. Dostupné z WWW: <<http://www.nfpk.cz/o-nas>>.
2. *Rada vlády pro koordinaci boje s korupcí* [online]. 2018 [cit. 2018-03-20]. Dostupné z www: <<http://www.korupce.cz/cz/o-nas/o-nas-104793/>>
3. *Transparency international* [online]. 2018 [cit. 2018-03-20]. Dostupné z WWW: <<https://www.transparency.cz/kdo-jsme/>>
4. *Rada vlády pro koordinaci boje s korupcí* [online]. 2018 [cit. 2018-03-20]. Dostupné z www: <<https://www.transparency.cz/cpi2017/>>.
5. *Bible 21*. [online]. 2018 [cit. 2018-02-22]. Dostupné z WWW: <<https://www.bible21.cz/online#exodus/23>>.
6. *Epravo. Epravo*. [online]. 2018 [cit. 2018-02-17]. Dostupné z WWW: <<http://www.epravo.cz/vyhledavani-aspi/?Id=17&Selection=1&IdPara=1&ParaC=2>>.
7. Analýza soudních rozhodnutí vydaných v letech 2010 až 2012 ve věcech úplatkářských trestných činů. *Transparency international* [online]. 2018 [cit. 2018-03-16]. Dostupné z www: <<https://www.transparency.cz/analyza-soudnich-rozhodnuti-vydanych-letech-2010-2012-vecech/>>.
8. *Rada vlády pro koordinaci boje s korupcí* [online]. 2018 [cit. 2018-03-16]. Dostupné z www: <<http://www.korupce.cz/cz/protikorupcni-strategie-vlady/naleta-2015-2017/strategie-vlady-v-boji-s-korupci-na-obdobi-let-2015-a-2017-119894/>>.
9. Důvodová zpráva k trestnímu zákoníku z roku 2009. *Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna*. [online]. 2018 [cit. 2018-03-17]. Dostupné z WWW: <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=5&CT=410&CT1=0>>.
10. Analýza soudních rozhodnutí: *Transparency international* [online]. 2018 [cit. 2018-03-20]. Dostupné z WWW: <<https://www.transparency.cz/analyza-korupcnich-rozsudku-chybi-specialiste-posuzovani-kor/>>.

11. Právní prostor. *Komentář: Zásada subsidiarity trestní represe*. [online]. 2018 [cit. 2018-03-20]. Dostupné z WWW: <<https://www.pravniprostor.cz/clanky/trestni-pravo/komentar-zasada-subsiarity-trestni-represe>>.

Legislativní dokumenty

1. ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>>.
2. ČESKO. Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009, komentář k trestnímu zákoníku. In: ASPI [právní informační systém]. Praha: Wolters Kluwer ČR [vid. 2018-02-17].
3. ČESKO. Zákon č. 178 ze dne 3. července 1924, o úplatkářství a proti porušování úředního tajemství. In: ASPI [právní informační systém]. Praha: Wolters Kluwer ČR [vid. 2018-02-16].
4. ČESKO. Zákon č. 330/2011, změna trestního zákoníku. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2011-330>>.
5. ČESKO. Zákon č. 165/2015, změna trestního zákoníku. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2015-165>>.
6. ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Dostupné z WWW: <<https://zakony.kurzy.cz/40-2009-trestni-zakonik/cast-2-hlava-10-dil-3/>>.
7. ČESKO. Zákon č. 89/2012, občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89>>.
8. ČESKO. Zákon č. 455/1991, živnostenský zákon. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-455?text=%c5%beivnostensk%c3%bd+z%c3%a1kon>>.
9. ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Dostupné z WWW: <<http://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=40&r=2009>>.
10. SLOVENSKO. Zákon č. 300/2005 Z.z., trestný zákon. In: *Zbierka zakonov Slovenskej republiky*. Dostupné z WWW: <<http://www.zakonypreludi.sk/zz/2005-300>>.
11. SLOVENSKO. Zákon č. 300/2005 Z.z., trestný zákon. In: *Zbierka zakonov Slovenskej republiky*. Dostupné z WWW: <<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2005/300/>>.

Ostatní zdroje

Kromě výše uvedených zdrojů byly při zpracování bakalářské práce využity následující materiály:

- Rt NS sp. Zn. 5 Tdo 66/2015.
- Pl. ÚS 6/98 (Sbírka nálezů a usnesení Ústavního soudu, svazek 12, nález 123, str. 191.
- TpR, 2010, č. 5, s. 148, a dále TR NS 67/2011-T 1303
- Zpráva trestního kolegia Nejvyššího soudu ČSSR z 26. ledna 1988, č. j. Tpjf 28/87, uveřejněná pod č. 16/1988 Sb. rozh. tr.
- Usnesení NS ČR sp. zn. 7 Tdo 746/2016.
- Rt NS sp. zn. 1094/2017.
- čl. 18 Listiny základních práv a svobod a zákon č. 85/1990 Sb., o právu petičním).
- čl. 5 a čl. 102 odst. 1 Ústavy České republiky a čl. 21 odst. 1, 3 a 4 a čl. 22 Listiny základních práv a svobod.

Seznam zkratek

Sb. – sbírka zákonů

Z.z. – zbierka zákonov

TrZ – trestní zákoník

Ř.z. – říšský zákon

ES – Evropské společenství

EU – Evropská unie

TOS – trest odnětí svobody

SPTČ – skutková podstata trestného činu

TČ – trestný čin

OPPVTS – okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby

SR TrZ – trestný zákon

Seznam tabulek a grafů

Seznam schémat

Schéma č. 1 – ZÁKLADNÍ VZTAH

Schéma č. 2 – ZPROSTŘEDKOVATEL

Schéma č. 3 – NEPŘÍMÉ ÚPLATKÁŘSTVÍ

Seznam tabulek

Komparační tabulka č. 1

Komparační tabulka č. 2

Komparační tabulka č. 3

Komparační tabulka č. 4